

Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi
Norske Reindriftsamers Landsforbund
Nøørjen Båatsoesaemiej Rihkesaervie
Sami Reindeer Herders' Association of Norway

NRLs KRAV TIL REINDRIFTSAVTALE 2021 - 2022

Innhold

1. INNLEDNING	5
1.1 Grunnlaget for avtaleforhandlingene	5
1.2 Målsetningen om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift	6
2. NRLs PRIORITERINGER FOR AVTALEÅRET 2021 - 2022	7
3. TILTAK FOR Å SIKRE REINDRIFTEN SOM EN ØKOLOGISK BÆREKRAFTIG NÆRING	7
3.1 Inngrep i reindriften på beiteland må reduseres	8
3.1.1 Tiltak:	11
3.2 Reindriften rett til selvbestemmelse må anerkjennes og respekteres	11
3.2.1 Tiltak:	12
3.3 Bruk av erfaringsbaserte- og tradisjonelle kunnskaper og retten til medvirkning	12
3.4 Kommunene må forpliktes til å ivareta hensynet til reindrift ved arealplanlegging	13
3.4.1 Tiltak:	14
3.5 Forvaltningsorganene i reindriften må øke sine kunnskaper om reindrift og reinbeitedistriktene	14
3.5.1 Tiltak:	15
3.6 Reinbeitedistriktenes administrasjon må styrkes	15
3.6.1 Tiltak:	16
3.7 Det må etableres reindriftsfaglige plankonsulenter innenfor hvert reinbeiteområde	16
3.7.1 Tiltak:	17
3.8 Reinbeitedistriktene må sikres bistand i inngrepsaker	17
3.8.1 Tiltak:	17
3.9 Kompensasjon for tapt beiteland	17
4. TILTAK FOR Å SIKRE REINDRIFTEN SOM EN ØKONOMISK BÆREKRAFTIG NÆRING	17
4.1 Tilrettelegging for økt verdiskapning og produksjon	17
4.1.1 Tiltak	19
4.2 Rovvilttapene må reduseres betydelig	19
4.3 Klimatiltak i reindriften	22
4.3.1 Tiltak:	23
4.4 Beitekrise i driftsåret 2019/2020	23
4.4.1 Tiltak:	24
5. TILTAK FOR Å SIKRE REINDRIFTEN SOM EN KULTURELL BÆREKRAFTIG NÆRING	25
5.1 Kvinnens status i den familiebaserte reindriften må styrkes	25
5.2 Tilrettelegging for kvinner med egen siidaandel	26

5.2.1 Tiltak:	27
5.3 Tilrettelegging for kvinner med delt siidaandel	28
5.3.1 Tiltak:	28
5.4 Kjønnbalanse i styrer og verv	28
5.5 Det må etableres gode generasjonsovergangsordninger	28
5.5.1 Tiltak:	29
5.6 Utdanning og stipendordninger	30
5.6.1 Tiltak:	30
5.7 Ordninger rettet mot unge nyetablerere og sikring av tradisjonell slakt og omsetning av reinkjøtt	30
5.7.1 Tiltak:	31
5.8 Tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige	31
5.8.1 Tiltak:	32
5.9 Optisk lengdemåling.....	32
6. STYRKE VELFERDSORDNINGER OG HMS.....	32
6.1 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	32
6.1.1 Tiltak:	33
6.2 Tilskudd til avløser ved svangerskap.....	33
6.3 Tilskuddsordning for ferie og fritid må økes og inngå i egen forskrift	34
6.3.1 Tiltak:	34
6.4 Økonomiske ordninger ved sykdom, ulykker, omsorg og dødsfall.....	34
6.4.1 Tiltak:	35
6.5 Tidligpensjon i reindriften	35
6.5.1 Tiltak:	35
7. MINDREFORBRUK 2019-2020.....	36
8. NRLS KRAV TIL ØKONOMISKE TILTAK.....	36
8.1 Økonomisk ramme.....	36
8.2 Reindriften Utviklingsfond	36
9. KOSTNADSENKEDE OG DIREKTE TILSKUDD.....	39
9.1 Distriktstilskudd.....	39
9.2 Produksjonspremie	40
9.3 Kalveslaktetilskudd.....	40
9.4 Tilskudd til simleslakt	40
9.5 Etableringstilskudd	40
9.6 Driftstilskudd til sideordnet rekrutteringsandel	41
9.7 Særskilt driftstilskudd til ungdom.....	41

9.8 Ektefelle - /samboertillegg.....	41
9.9 Driftstilskudd til siidaandeler der kvinner står som eneste leder	41
9.10 Kompensasjon for følgeskade av beitekrisen 2020	41
9.11 Klimatilskudd i reindriften	41
10. ETABLERING AV REINDRIFTSFAGLIGE PLANKONSULENTER INNENFOR REINBEITEOMRÅDENE	42
11. VELFERDSORDNINGER	42
11.1 Tilskudd til avløser ved svangerskap, jfr. punkt 6.2.....	42
11.2 Øvrige velferdsordninger	42
11.3 Tilskudd til tidligpensjon, jfr. punkt 6.5.....	42
12. ORGANISASJONSTILSKUDD	42
13. HELSETJENESTE FOR REIN	43
14. ØVRIGE ORDNINGER.....	43
15. SAKER UTENFOR REINDRIFTSAVTALENS ØKONOMISKE RAMMER	43
15.1 Saker under Landbruks- og matdepartementet.....	43
15.2 Saker under Kommunal- og moderniseringsdepartementet	43
15.3 Saker under Samferdselsdepartementet	43
15.4 Saker under Finansdepartementet.....	43
16. SAMLET KRAV TIL REINDRIFTSAVTALE 2021 - 2022.....	44
Fordeling av de ulike postene (mill. kroner)	44

1. INNLEDNING

Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) legger med dette fram krav om totalramme og fordeling av poster for reindrifftsavtalen gjeldende for perioden 2021-2022. Kravet danner grunnlag for avtaleforhandlinger med Landbruks- og matdepartementet (LMD).

NRLs krav omfatter både reindriftens økonomiske behov, samtidig som den synliggjør de utfordringer som næringen står ovenfor sett i et videre perspektiv. NRL ønsker med dette å gi et bedre bilde av reindriftens situasjon, og dermed også et bedre grunnlag for å vurdere økonomiske tiltak for å styrke reindriften som en kulturbasert næring.

1.1 Grunnlaget for avtaleforhandlingene

Grunnlaget for avtaleforhandlingene er Hovedavtalen som ble inngått mellom Staten v/ Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen v/ NRL i 1976.

Hovedavtalen ble revidert den 26.02.93, og legger til grunn at partene skal føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på å utvikle reindriftsnæringen i tråd med omforente mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Den legger også premisser for hvilke tiltak det kan forhandles om, herunder økonomiske virkemidler samt tiltak om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål som er viktig for utviklingen av næringen.

NRL er i tillegg til å være en interesse- og næringsorganisasjon for reindriften, også en urfolksorganisasjon som gjennom sitt arbeid skal sikre reindriften som en spesifikk samisk næring og kulturbærer. Reindriften danner det viktigste materielle grunnlaget for samisk kultur og samfunnsliv, og hvor statlige myndigheter i hht. Grunnloven § 108 skal sikre og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette innebærer en positiv utvikling som skal bidra til å gi næringen gode rammevilkår i tråd med tradisjonell reindriftsutøvelse og verdigrunnlag. NRL viser til at Staten har en forpliktelse til å sikre reindriften som urfolksnæring i hht. til internasjonale konvensjoner, herunder *FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter* artikkel 27 jfr. artikkel 1, og *ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater* samt *FNs Erklæring om urfolks rettigheter* av 2007 og sluttdokumentet fra The World Conference on Indigenous Peoples av 22. - 23. september 2014.

NRL viser til at reindriften som en tradisjonell urfolksnæring og kulturbærer bidrar med verdiskapning i form av reinkjøttproduksjon, produksjon av tradisjonelt håndverk og design, kulturformidling m.m. Reindriften utnytter naturressurser som få andre kan utnytte, og hvor bruken danner et unikt kulturlandskap. Dette er verdier som samlet sett må styrkes og avspeiles i målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

1.2 Målsetningen om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift

NRL legger til grunn den tredelte målsetningen om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Bærekraftmålene virker inn på hverandre og er tett knyttet sammen som følge av samspillet mellom tilgjengelige beitearealer, reinflokkene og menneskene i næringen.

Myndighetene viser til at reindriften skal driftes med utgangspunkt i en *bærekraftig utvikling*. For reindriften handler bærekraftig utvikling om å imøtekomme behovene til dagens generasjon, uten at dette reduserer mulighetene for kommende generasjoner. Et helt avgjørende element i dette er plikten til å sikre reindriften sine beitearealer.

For å oppnå målene om en bærekraftig reindrift forutsetter dette:

- At retten til stabile og forutsigbare beitearealer sikres mot inngrep og forstyrrelser
- At rovvilttap, tog- og bilpåkørsler m.m reduseres
- At reindriftnæringens rett til selvbestemmelse gjennom medvirkning og innflytelse sikres og etterleves i forvaltningen
- At reindriften sine tradisjons- og erfaringsbaserte kunnskaper respekteres, vektlegges og etterleves av forvaltningen
- At næringen sikres produktivitet, markedstilgang, kostnadseffektivitet og gode priser på reinprodukter
- At næringen sikres rettferdige skatte- og avgiftsordninger
- At reindriftnæringens sikres tilfredsstillende rekrutterings- og generasjonsovergangsordninger
- At reindriftnæringens sikres tilgang til nødvendige HMS- og velferdsordninger
- At distriktene sikres ressurser til å ivareta sine interesser
- At reindriften sine familiebaserte næringer sikres

NRL mener at reindriftsavtalen er et sentralt virkemiddel for å nå disse målsetningene. NRL er opptatt av at bærekraftmålene skal utvikles på næringens egne premisser, og at reindriften på et selvstendig grunnlag skal definere innholdet i disse.

NRL viser til rapport fra arbeidsgruppe om bærekraftskriterier som skal sendes ut på høring i løpet av kort tid. Målet med arbeidet er å få på plass overordnede kriterier og indikatorer for bærekraftmålene i reindriftpolitikken. Disse skal brukes som et verktøy for å vurdere reindriften sine måloppnåelse. NRL har gjennom flere år vært opptatt av å

definere innholdet i bærekraftmålene. I motsetning til det arbeidet som er gjennomført i arbeidsgruppen, har NRLs formål først og fremst vært å synliggjøre reindriftens forståelse av bærekraftmålene. Disse kan ikke måles i den form som legges opp til i rapporten.

2. NRLs PRIORITERINGER FOR AVTALEÅRET 2021 - 2022

NRL vil for avtaleåret 2021 - 2022 prioritere følgende tiltak:

- Styrke distriktenes ressurser i arbeidet med arealsaker og lovpålagte oppgaver, og sikring av beitearealene
- Kompensasjon for følgeskader av beitekrisen 2020
- Opprette klimatilskudd for reindriften
- Øke direktetilskuddene
- Øke de frie midlene i RUF

I tillegg må andre tilskuddsordninger styrkes i hht. lønns- og prisstigning.

3. TILTAK FOR Å SIKRE REINDRIFTEN SOM EN ØKOLOGISK BÆREKRAFTIG NÆRING

Nedbygging av reindriften arealer utgjør en av de største truslene mot reindriften framtid. Erfaringer, forskning og registreringer tilsier at presset mot beitearealene øker fra år til år, og bidrar til å utfordre både driftsstruktur og distriktenes ressurser.

I Landbruksdirektoratets rapport nr. 41/2020 «*Styrking av reinbeitedistrikter i arealsaker*» (heretter betegnet som rapport nr. 41/20) framgår det at 80 % av reinbeitedistriktene som har deltatt i spørreundersøkelsen er berørt av arealinngrep, og at distriktene opplever det som vanskelig å håndtere antallet plan- og bygningssaker. Dette resultatet er, etter det NRL erfarer, representativt for de aller fleste reinbeitedistriktene i Norge, og hvor den entydige tilbakemeldingen fra distriktene er at de ikke makter å ivareta deres interesser p.g.a manglende kompetanse og ressurser.

NRL mener veiledning og veiledningsmateriell er viktig, men vil ikke avhjelpe arbeidsmengden innenfor distriktene. Det er derfor nødvendig å vurdere ressursituasjonen i forhold til følgende 3 nivåer:

- Tilstrekkelige administrative ressurser
- Tilgang til reindriftsfaglig planressurs i arealsaker
- Bistand i inngrepssaker

3.1 Inngrep i reindriftens beiteland må reduseres

NRL er bekymret for reindriftens arealsituasjon, blant annet fordi det bidrar til redusert produksjon og lønnsomhet i næringen. Målet om økt produksjon vil vanskelig kunne oppnås så lenge nedbygging av reindriftens arealer fortsetter med samme tempo som i dag.

Inngrep er ikke bare utfordrende for ressursituasjonen i distriktene, men gir også negative konsekvenser for den praktiske reindrifftsutøvelsen. Det fratar tid til næringsutvikling, og mulighetene for å bevare og øke inntektene i næringen. Det kan i denne sammenheng vises til at forskningsstudier¹ dokumenterer at effekten av utbygginger påvirker reinens beitemønster ved unnvikelse. Både forstyrrelser og aktivitet fra mennesker, etablering av infrastruktur og installasjoner samt rovvilt har samme effekt.

Nedbygging av reindriftens arealer skjer til tross for at det i hht. flere lover er etablert verktøy som legger til rette for å følge opp nasjonale mål om å ivareta det materielle grunnlaget for den samiske reindriften. Reindriften erfarer at disse i liten grad blir fulgt opp av beslutningsorganene. Dette kan skyldes manglende vilje til å ivareta reindriften sine interesser, eller at forvaltningen og politikere ikke har de nødvendige kunnskaper og kompetanse om reindrift. Sistnevnte bekreftes langt på vei i rapport nr. 41/20, hvor manglende kompetanse i kommunene avhjelpes ved at de innhenter planfaglige konsulenter til å utrede reindrift.

I hht. stortingsmeldingen legger Regjeringen til grunn at reindriften må sikres tilgang til nødvendige arealer som en sentral forutsetning for å oppnå målet om økt produksjon og lønnsomhet. NRL vil understreke at reindriften ikke bare skal ha en *tilgang* til arealene, men har *rett* til å bruke og bestemme over sine tradisjonelle beiteområder. Retten til beitearealer handler både om å nå et mål om produksjon og lønnsomhet på den ene siden, og om å sikre reindriftskulturen for framtiden på den andre.

I stortingsmeldingen vises det også til at den interne konkurransen om beitearealene har vært fremtredende i områder «...hvor reintallet ikke har vært i samsvar med beitegrunnlaget...». Ettersom beitegrunnlaget blir stadig innskrenket, vil kravet om et reintall som samsvarer med beitearealene bety at man på et gitt tidspunkt ikke har flere arealer å tilpasse seg på. Derfor vil målet

¹ Her kan det vises til lokale studier ved: Flydal et al. (2004) og (2009), Baskin og Hjältén (2001), Nieminen (2013), Bergmo (2011), Colman et al. (2012) og (2013)
Regionale studier: Skarin et al. (2008), Helle et al. (2008), Vistnes og Nellemann (2001), Skarin et al. (2004) og (2010), Skarin (2007), Lundqvist (2007), Kumpula et al. (2007), Anttonen et al. (2007), Skarin et al. (2013)

om et reintall som er tilpasset beitearealene først kunne oppnås når beitearealene er stabile og forutsigbare. I denne sammenhengen har effekter av klimaendringer fått en stadig større betydning.

Tålegrensen for inngrep er overskredet i mange reinbeitedistrikter, og det er derfor knyttet sterke forventninger til at Regjeringen følger opp målet i stortingsmeldingen om å sikre den *økologiske bærekraften* i form av beitearealer. Dette er også i tråd med *Nasjonale forventninger til kommunal- og regional planlegging for perioden 2019 – 2023*, hvor en tydelig retning for samfunnsutviklingen er å redusere nedbygging av naturen. Dette står helt sentralt i forhold til å ivareta det biologiske mangfoldet og den nomadiske driftsformen.

En stabil arealsituasjon er også nøkkelen til å opprettholde balansen mellom reinflokk og ressursgrunnlag, og for å oppnå en god produksjon og lønnsomhet i næringen. NRL har ved flere anledninger vist til behovet for å få en oversikt over tap av beiteland i reindriften. Det foreslås derfor at arealtap i reindriften rapporteres gjennom kostradata. Dette innebærer at kommunene må innrapportere arealinngrep i reindriften som et eget funksjonsområde. Selv om dette er kostnader som ikke skal belastes reindriftsavtalen, er det viktig at forhandlingspartene arbeider for at dette kommer på plass.

NRL mener at det i forlengelsen av statens mål om å redusere nedbygging av naturen i hht. *Nasjonale forventninger til kommunal- og regional planlegging for perioden 2019 – 2023*, er naturlig å konkretisere dette gjennom statlige planretningslinjer. NRL har over flere år stilt krav om at det utarbeides statlige planretningslinjer fordi det er behov for styringsmekanismer som sikrer at reindriften arealbehov og tradisjonelle kunnskaper integreres i forvaltningens beslutningsgrunnlag. Behovet for statlige planretningslinjer er særlig aktuell ettersom det kan synes som at kommunene i utstrakt grad innhenter planfaglige konsulenter for å utrede reindrift. Dette forutsetter tydelige retningslinjer i forhold krav om hva som skal vurderes.

NRL mener at arbeidet med statlige planretningslinjer må gjenopptas, da det åpenbart er et behov for tydelige rammer og retningslinjer for hvordan forvaltningsnivåene håndterer arealsaker som berører reindriften. Dette vil bidra til større forutsigbarhet for reindriften, samt bidra til å redusere antall saksprosesser. Det vil også begrense ressursbruk og skadevirkninger for reindriften. Det forutsettes at Landbruks- og matdepartementet som en overordnet forvaltningsmyndighet for reindriften følger opp denne saken med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). NRL vil også be om et eget møte om saken.

Arealinngrep har flere negative konsekvenser for reindriften utover tap av beiteland. I hht. Landbruksdirektoratets rapport nr. 38/2020 *Analyse av siidaandelenes kostnader og særlige kostnadsdrivere i reindriften*, er arealtap kostnadsdrivende som følge av at forstyrrelser og aktivitet fører til merarbeid og større grad av gjeting. Arealtap bidrar også til å redusere antall rein som kan leveres til oppkjøper, reduserte muligheter for flokkstrukturering og større driftsutgifter. Merkostnader knytter seg også innhenting av advokattjenester og annen bistand.

Inngrep fører også til fysiske- og psykiske belastninger hos reineierne, noe forskningsrapporten «*Reindriften hverdag*» (2018) dokumenterer. Her framkom det at hele 70 % av reineierne må forholde seg til minst 4 inngrep på en og samme tid, og at dette belastningsomfanget kan utgjøre en helserisiko.

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 8 gir beskyttelse mot tiltak som kan ramme menneskers helse, og vil være aktuell i forhold til belastningsskader som skyldes arealinngrep. Dette innebærer at statlige myndigheter ikke står fritt til å opptre på en slik måte at dette rammer reineierne fysiske eller psykososiale helse, og som skaper en stressituasjon som gjør at reineierne blir sårbare for ulykker under arbeid i felten. Det kan også vises til FNs spesialrapportør for menneskerettigheter og miljø, David R. Boyd, som i sin rapport *Norway - End of Mission Statement*, datert 23. september 2019, retter fokus på forholdet mellom urfolk, menneskerettigheter og miljø. Her understreker han at Norge bør ta initiativ til å få utarbeidet en modell for hvordan verden kan beskytte urfolksrettigheter og miljøet, herunder også rette fokus på sammenhengen mellom menneskerettigheter, sunne økosystemer og menneskers helse.

NRL vil understreke at reindriftsamene gjennom bruken av sine tradisjonelle beiteområder har utviklet en kultur som er i stadig utvikling, samt at reindriften er en særegen næring for det samiske folk. Staten er forpliktet til å sikre at reindriftsamenes rettigheter og retten til å utvikle sin næring er i samsvar med internasjonale rettsregler, slik at også framtidige generasjoner har mulighet til å drive med reindrift. NRL mener Staten fortsatt har en vei å gå i forhold til dette.

NRL vil også understreke at staten ved sin tilslutning til FNs Urfolkserklæring og sluttdokumentet fra Verdenskonferanse for urfolk 2014 har forpliktet seg til å innhente et fritt og forhåndsinformert samtykke ved innføring av lover, planer og tiltak som berører reindriftsutøvere eller deres landområder. Dette var også tatt opp i den allerede nevnte rapporten fra FNs spesialrapportør for menneskerettigheter og miljø, David R. Boyd, som påpeker at Norge bør doble innsatsen i forhold til å sikre at samenes rett til et fritt og forhåndsinformert samtykke blir etterlevet i tråd med FNs Urfolkserklæring. Dette prinsippet skal implementeres i statlig, regional og

kommunal virksomhet som berører reindriften og næringens arealbruk, og hvor Regjering og Storting har en særskilt forpliktelse til å påse at dette blir fulgt opp.

3.1.1 Tiltak:

- Statlige planretningslinjer utarbeides og vedtas for reinbeiteområdene
- Arealrapportering i reindriften rapporteres årlig gjennom kostradata

3.2 Reindriftens rett til selvbestemmelse må anerkjennes og respekteres

I likhet med andre urfolk, har reindriftingsamene i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, også rett til selvstyre i saker som angår interne forhold. Dette er en rettighet som verken kan tildeles eller inndras av statlige myndigheter.

Retten til selvbestemmelse er et resultat av en utvikling i FNs organer og instrumenter over flere tiår, og hvor det mest autoritative bidraget gis av *FNs internasjonale konvensjoner om menneskerettigheter av 1966*. I artikkel 1 slås det fast at selvbestemmelsesretten gjelder for «alle folk». Urfolks rett til selvbestemmelse er i dag folkerettslig anerkjent, og er blant annet nedfelt i *FNs erklæring om urfolks rettigheter*. Urfolkserklæringen bygger på universelle rettigheter som har sitt grunnlag i internasjonal sedvanerett. Dette innebærer at Urfolkserklæringen på flere områder gir uttrykk for alminnelige internasjonale rettsprinsipper som er juridiske bindende for statene.

Selvbestemmelsesretten omfatter retten til selvstyre i saker som angår urfolks indre anliggender, og retten til politisk integrering gjennom forhandlinger eller konsultasjoner. For reindriften innebærer dette en rett til fritt å kunne råde over sitt livsgrunnlag og sine naturressurser, og hvor beitearealer som er nødvendig for å sikre reindriftens eksistensgrunnlag ikke kan nedbygges uten samtykke.

Både arealsaker og oppfølging av interne saker i distriktene utfordrer reinbeitedistriktenes kompetanse og ressurser til å håndtere dette arbeidet. NRL mener det er behov for å få utarbeidet en enkel veileder for hvordan distriktene skal møte planprosesser som berører reindriftens interesser. Videre er det behov for kursing av distriktene i forhold til håndtering av arealprosesser og styrking av det interne selvstyret i reindriften. NRL kan påta seg arbeidet med veileder og kursopplegg i samarbeid med relevante samarbeidspartnere.

Statlige myndigheter har, uavhengig av konsultasjonsavtalen fra 2005, en plikt til å konsultere representanter for samiske interesser i henhold til ILO-konvensjonen artikkel 6. Denne plikten gjelder i alle saker som berører samiske interesser. NRL forventer derfor at statlige myndigheters konsultasjonsplikt blir lovfestet så snart som mulig, herunder også konsultasjonsplikt for kommunene som er den største

arealforvalteren i det samiske reinbeiteområdet. Konsultasjonsordningen danner ikke bare et viktig kontaktpunkt mellom myndighetene og NRL i saker som berører reindriften, men er også en arena for fri meningsutveksling på veien mot en eventuell enighet. Dette vil også være en viktig arena for å styrke dialogen mellom reinbeitedistriktene og kommunene.

3.2.1 Tiltak:

- Det utarbeides en enkel veileder for hvordan distriktene skal møte planprosesser som berører reindriften sine interesser
- Det utarbeides kurspakker for distriktene i forhold til håndtering av arealprosesser og styrking av det interne selvstyret i reindriften

3.3 Bruk av erfaringsbaserte- og tradisjonelle kunnskaper og retten til medvirkning

Reineiernes erfaringsbaserte kunnskaper er i hht. naturmangfoldloven § 8 annet ledd anerkjent som kunnskapsgrunnlag og skal legges til grunn ved myndighetsutøving. Bestemmelsen gir rett til aktiv deltakelse i arbeidet med å sikre en bærekraftig og langsiktig forvaltning og utvikling på grunnlag av reindriftnæringens tradisjonelle kunnskaper og erfaringer, jfr. også *FNs konvensjon om biologisk mangfold* og *naturmangfoldloven* artikkel 8 (j) og 10 (c). Her legges det til grunn at urfolks tradisjonelle kunnskaper og praksis skal respekteres ved utforming av nasjonal lovgivning for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold. I dom avsagt av Borgarting Lagmannsrett den 6.12.2018 legger retten legger til grunn at:

I bestemmelsens andre ledd heter det at myndighetene også skal «legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaring gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet». Prinsippene i § 8 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og vurderingen skal fremgå av beslutningen, jf. naturmangfoldloven § 7.

Dette innebærer at reineiernes erfaringsbaserte kunnskaper skal vektlegges som kunnskapsgrunnlag, og det også skal framgå hvordan disse kunnskapene er anvendt i myndighetsutøvingen. Det holder dermed ikke å avvise dette under henvisning til at disse kunnskapene framstår som vage eller vanskelig å dokumentere.

Departementet må derfor påse at både kommuner og forvaltningen for øvrig gjøres kjent med kravet til kunnskapsinnhenting.

Med utgangspunkt i at reindriften sine erfaringsbaserte- og tradisjonelle kunnskaper er anerkjent som kunnskapsgrunnlag, skal det stilles krav til kunnskapsinnhenting og bred medvirkning fra berørte aktører. Dette forplikter forvaltningsmyndighetene til å aktivt hensynta reindriften sine interesser ved planer og tiltak.

Regelverket rundt konsekvensutredninger er et sentralt virkemiddel for å ivareta dette, og forutsetter at utreder har legitimitet i form av kunnskaper og kompetanse om reindrift. NRL mener det er behov for å endre regelverket i forhold til konsekvensutredninger. For det første må terskelen for når kravet til konsekvensutredning utløses senkes. For det andre må reindriften gis en formell rett å utnevne utreder på tiltakshavers regning såfremt det ikke oppnås enighet om hvem som skal gjennomføre utredningsarbeidet.

Erfaringer tilsier at verken reindriften eller tiltakshavere er tjent med utredere som sår tvil om, eller forneker vitenskapelige og godt etablerte kunnskaper om hvilke virkninger tiltaket vil ha for reindriften. For det tredje må utredere aktivt inkludere reindriften gjennom medvirkning, og ved behov etablere referansegrupper bestående av reineiere, for å sikre at næringens erfaringsbaserte- og tradisjonelle kunnskaper inngår som kunnskapsgrunnlag.

3.4 Kommunene må forpliktes til å ivareta hensynet til reindrift ved arealplanlegging

Reindriften sine erfaringer er at kommunene som arealmyndighet mangler nødvendig kunnskaper og kompetanse om reindrift, noe som gjør at de heller ikke er i stand til å ivareta reindriften sine interesser i kommuneplanleggingen på en tilfredsstillende måte. Dette understøttes også i kap. 4.6 i rapport nr. 41/20. Distriktenes ressursituasjon fører til negative konsekvenser, både i forhold til utarbeidelsen av tilfredsstillende distriktsplaner og deltakelsen i arealprosesser. Dette bryter med plan og bygningslovens bestemmelser om medvirkning og folkerettslige prinsipper om retten til deltakelse.

NRL mener det er et statlig ansvar å øke bevisstheten hos kommunene i forhold til de forpliktelser de har etter ulike lover og forskrifter som regulerer arealbruk, det være seg reiseliv, turisme, herunder etablering av turløyper og Ti-på-topp-turer, hundekjøringstraseer samt andre friluftsopplevelser. Målet må være å få til en god samhandling mellom reindrift og kommune, og derigjennom sikre at reindriften sine interesser blir ivaretatt.

Når det gjelder turløyper, er reindriften sine erfaringer at turløyper genererer store forstyrrelser, og hvor ferdselen i mange områder er av et slikt omfang av den fremstår som effektive barrierer i beiteområdene. Ferdselen fører også til omfattende slitasje på beitearealene. NRL krever at alle planlagte turløyper innarbeides i sti- og løypeplaner som sendes ut på høring til reinbeitedistriktene. Saken tas opp med KMD i eget møte.

Når det gjelder hyttebygging innenfor reinbeiteområdene, utgjør enkelthytter og hyttebyer en av de største negative konsekvensene for reindriften. Det må denne

sammenheng vises til *Nasjonale forventninger til kommunal- og regional planlegging for perioden 2019 – 2023* hvor fylkeskommuner og kommuner skal vektlegge bevaring av naturgrunnet for samisk kultur og næringsutvikling, spesielt i forhold til å sikre reindriftens beitearealer.

NRL har konsultert om veileder for saker som berører plan- og bygningsloven og reindrift. Veilederen vil være et godt verktøy for kommunene i forhold til medvirkning og bruk av erfaringsbaserte kunnskaper fra reindriftens side.

3.4.1 Tiltak:

- Organisert tilrettelegging av turløyper og turmål skal inngå i sti- og løypeplan og sendes på høring til reinbeitedistriktene

3.5 Forvaltningsorganene i reindriften må øke sine kunnskaper om reindrift og reinbeitedistriktene

Mange reineierne opplever at de møter et forvaltningssystem som er fremmedgjørende og som har liten interesse til å bistå distriktene. Dette kan avhenge av manglende kompetanse, kapasitet eller vilje til å bistå. Uansett hvilken årsak som ligger til grunn, er dette en situasjon som ikke kan fortsette.

Et forvaltningssystem som ikke makter å forholde seg til det de satt til å forvalte, bidrar til suksessivt å øke avstanden mellom reinbeitedistrikt og myndigheter. Når kunnskapene om reindrift og reinbeitedistriktene gradvis forsvinner i forvaltningen, vil de i stadig mindre grad være i stand til å gjøre saksframlegg som avspeiler utfordringene i berørte distrikt. Dette er kanskje den største konsekvensen ved omleggingen av reindriftsforvaltningen, og er en svært bekymringsfull situasjon. Statsforvalterne (jfr. de tidligere Fylkesmennene) skal ha en solid reindriftsfaglig kompetanse, og et minimumskrav er å få på plass en reindriftsforvaltning som er lik innenfor hvert reinbeiteområde, herunder med egen reindriftsavdeling og en egen reindriftdirektør. Dette er viktig for at statsforvalternes rolle som førstelinjetjeneste kan fungere på en bedre måte.

Reineiernes erfaringer med Landbruksdirektoratet, er at den reindriftsfaglige kompetanse og samiske kulturforståelse ikke er tilfredsstillende. NRL mener det må utarbeides en klar strategi for hvordan direktoratet kan ivareta sine oppgaver på en god og tillitsvekkende måte ovenfor næringen.

Det kan i denne sammenheng vises til NIBIOs rapport nr. 42 *Evalueringsrapport om endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften* som gjenspeiler en del av denne kritikken. NRL har over flere år stilt krav om at det må gjennomføres en utredning av hvordan den framtidige reindriftsforvaltningen skal se ut. Dette er fortsatt svært

aktuelt. Både NRL og Sametinget vil være viktige bidragsytere i en slik arbeidsgruppe, og er i tråd med vedtaket som ble fattet på NRLs landsmøte i sak 9/19. Et sentralt tema vil være å se på hvordan man kan sikre den reindriftsfaglige og lokale kompetansen i forvaltningen, og om dagens struktur ivaretar statens forpliktelser til å sikre reindriften som en bærekraftig urfolksnæring.

3.5.1 Tiltak:

- Statsforvalterens ressurser må styrkes for å øke reindriftskompetanse og kapasitet i saksbehandlingen
- Landbruksdirektoratet skal utarbeide strategier for hvordan de kan ivareta sine oppgaver på en god og tillitsvekkende måte
- Det gjennomføres en utredning av framtidig reindriftsforvaltning som en oppfølging av NIBIOs rapport nr. 42 *Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften*

3.6 Reinbeitedistriktenes administrasjon må styrkes

Med utgangspunkt i innledningen til kapittel 2, ble det lagt til grunn at distriktenes ressursituasjon må styrkes. NRL mener dette både må gjelde i forhold til administrasjon, tilgang til reindriftsfaglige planressurser og bistand i tunge inngrepssaker.

Distriktenes interne administrasjon utfordres av stor saksflyt, noe som krever at ressursituasjonen må styrkes parallelt. Mange distrikter er avhengige av å innhente hjelp til dokumentgjennomgang og sekretærtjenester for å kunne ivareta sine interesser og rettigheter. Behovet for å innhente ekstern hjelp er ikke bare et kompetansespørsmål, men handler også om kapasitet til å håndtere en saksmølle samtidig som flokken skal ivaretas. For avhjelpe denne situasjonen må distriktstilskuddet økes, slik at distriktene kan innhente hjelp og bistand etter behov. Distriktene må også ha tilgang på veiledning i arealsaker, noe reindriftsfaglige plankonsulenter vil kunne bidra til.

Videre må det foretas en endring i hht. *Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* § 1-3, slik at tilskuddet blir beregnet ut fra alle registrerte siidaandeler i distriktet, uavhengig av om siidaandelen er innvilget drift/produksjonstilskudd. NRL foreslår derfor at følgende ordlyd i § 1-3 tredje ledd tredje setning endres til følgende ordlyd:

Det variable tilskuddet skal kun ytes for det antall siidaandeler som har levert Melding om reindrift.

NRL har over år hatt dette med i kravet fordi reinbeitedistriktenes administrative og forvaltningsmessige ansvar, både internt og eksternt gjelder uavhengig av

siidaandelenes muligheter og strategivalg. Distriktsstyrene har uavhengig av siidaandelene et ansvar for å ivareta distriktet som helhet og jobbe for alle siidaandelene i distriktet. NRL mener det formelle kravet må være at siidaandelen leverer Melding om reindrift, og at dette må være et tilstrekkelig grunnlag for å utløse det variable tilskuddet. Slik regelverket er utformet i dag, blir distriktene kollektivt straffet som følge av at enkelte siidaandeler ikke klarer å følge opp vilkår for tilskudd, eksempelvis på grunn av for lav produksjon som følge av tap, manglende i infrastruktur, markedssituasjonen m.m.

NRL støtter også forslaget i rapport nr. 41/20 i forhold til at det bør utarbeides en nasjonal standart for utarbeidelse av konsekvensutredninger.

3.6.1 Tiltak:

- Distriktstilskuddet må økes for å styrke administrasjon
- Variabelt tilskudd utbetales i hht. antall siidaandeler som leverer Melding om reindrift

3.7 Det må etableres reindriftsfaglige plankonsulenter innenfor hvert reinbeiteområde

Både reinbeitedistrikter og reieneiere har gitt tilbakemeldinger på at behovet for ekstern bistand og veiledning har økt betydelig etter omleggingen av reindriftsforvaltningen. Økt behov og lite ressurser avspeiles i rapport nr. 41/20, hvor det i figur nr. 4 (s. 12) framgår at over 70 % har behov for rådgivning og sekretærhjelp, mens det i figur nr. 5 framgår at 51 % av distriktene ikke har søkt ekstern bistand p.g.a økonomien. Dette er bekymringsverdig.

NRL viser til rapport nr. 41/20 hvor det slås fast at det er behov for å styrke distriktene i arbeidet med arealsaker. En plankonsulent vil i denne sammenhengen være et viktig bidrag, jfr. prosjektet i Nord-Trøndelag. Som det framgår i punkt 4.9 i rapporten, har både reieneierne og kommunen positive erfaringer med denne prøveordningen. Konsulenten har i tillegg til å serve distriktene fungert som et bindeledd mellom kommunenes arealavdeling og reindriften, og mellom reindriften og Statsforvalterne. Konsulenten har også gitt teknisk bistand til reinbeitedistriktene og reindriftsfaglig veiledning til kommunene. I rapporten legges det også til grunn at NRL vil være en naturlig eier av planressursen/rådgivningstjenesten, og er et syn NRL deler såfremt finansiering sikres.

NRL mener at det må etableres reindriftsfaglige planressurser innenfor hvert reinbeiteområde, i første omgang som et 3-årig prosjekt.

Det må understrekes at en slik tjeneste ikke fratrukker det ansvaret Statsforvalterne og Landbruksdirektoratet har i å veilede reieierne.

3.7.1 Tiltak:

- Det etableres en reindrifsfaglige plankonsulenter innenfor hvert reinbeiteområde, i første omgang som et 3-årig prosjekt

3.8 Reinbeitedistriktene må sikres bistand i inngrepssaker

NRL mener reinbeitedistriktene skal ha tilgang til bistand i større arealsaker. Til tross for at tiltakshaver har ansvar for å bekoste prosesshjelp til reindriften i slike saker, må reieierne i forlengelsen av dette kunne innhente kvalifisert bistand etter behov. Det vises til rapport nr. 41/20 hvor det vises til at et stort flertall av distriktene har behov for mer kompetanse i større arealsaker, og hvor det under punkt. 6.2 foreslås tiltak for å imøtekomme dette behovet. NRL foreslår at distriktenes egenandel fastsettes til 25 % av kostnadene, og at det ikke settes noen begrensninger i forhold til antall saker.

3.8.1 Tiltak:

- Den søkerbaserte tilskuddsordningen til sikring av reindriften beitearealer via RUF økes
- Ordningen tilpasses i hht. retningslinjene for RUF § 1-6 andre ledd bokstav a)

3.9 Kompensasjon for tapt beiteland

NRL krever at tap av beiteareal må kompenseres med nytt beiteareal.

Pr. i dag er det flere områder, både innenfor og i nærheten av reinbeiteområdet hvor det er ulovlig å drive reindrift. NRL mener at disse områdene må gjenåpnes for samisk reindrift, slik at næringen får kompensert tapet av sine arealer. Det må understrekes at flere av disse områdene har vært drevet reindrift i tidligere, og bør derfor kunne gjeninntas som en del av det samiske reinbeiteområdet. Dette gjelder også i forhold til «midlertidig» fredete områder. Saken tas opp i eget møte med LMD.

4. TILTAK FOR Å SIKRE REINDRIFTEN SOM EN ØKONOMISK BÆREKRAFTIG NÆRING

4.1 Tilrettelegging for økt verdiskapning og produksjon

Reindriften har et stort potensiale i forhold til å øke verdiskapning og produksjon, noe som både forutsetter at reindriften sikres retten til stabile og forutsigbare beitearealer og at rovviltbestandene reduseres. NRL anser reindriftsavtalen som et viktig virkemiddel for å øke verdien av produksjonen i reindriften, både gjennom direktetilskudd, strukturtiltak og støtte til prioriterte tiltak i næringen.

Reindriftens verdiskapning og produksjon forutsetter:

- Gode priser på reindriftens produkter
- Stanse videre inngrep og forstyrrelser i reinbeiteområdene og begrense effektene av tidligere inngrep
- Minimale tap som følge av tap til rovvilt
- Motiverende tilskuddsordninger over reindrifftsavtalen

NRL vil understreke betydningen av Markedsutvalgets arbeid i forhold til å profilere reinkjøtt gjennom generisk markedsføring, noe som både har bidratt til å øke fokuset på reinkjøtt og gitt gunstige innvirkninger på kjøttprisen. Markedsutvalget må derfor opprettholdes.

I hht. Landbruksdirektoratets rapport nr. 35/2020 *Utredning av dagens kalvetilskudd og produksjonspremie* (heretter betegnet som rapport. Nr. 35/20), konkluderes det med at produksjonspremien bør videreføres. Tilskuddet er viktig for reindriftens økonomi, og bidrar til at dyr i alle årsklasser blir slaktet. Når det gjelder kalveslaktetilskuddet, er konklusjonen at også dette bør videreføres etter dagens innretning. Tilskuddet stimulerer til kalveslakt, som er en del av målet om produksjonsoptimalisering. NRL støtter at disse ordningene videreføres.

NRL foreslår videre at det innføres tilskudd for slakt av simler. Forslaget må ses i sammenheng med å få senket alderen på produksjonsflokken, og for å redusere risikoen for nye sykdommer i reindriften.

Økt inntjening forutsetter god infrastruktur med oppgraderte reindrifftsanlegg som oppfyller kravene til god dyrevelferd. I mange distrikter er det fortsatt store behov for å oppruste anlegg og tilpasse disse til dagens driftsmønster, herunder tilgang til akseptabelt veinett og strømforsyning. Noe av behovet begrunnes ut fra statlige krav, men også i forhold til endringer i beitebruk som følge av inngrep og forstyrrelser og i driftsforhold som følge av klimaendringer.

Avtalepartene må fortsatt vektlegge satsningen på infrastrukturtiltak i næringen gjennom å øke de frie midlene i RUF.

NRL er opptatt av at tilskuddsordninger skal motivere reieneierne til å oppnå de mål som avtalepartene blir enige om, samtidig som virkemidlene gagnar næringens utviklingspotensiale. NRL mener det er viktig at siidaandelene på egne premisser kan tilrettelegge for flokkstruktur, og at premiering av all produksjon vil være et viktig insitamant for dette.

4.1.1 Tiltak

- Produksjonspremien videreføres og økes
- Kalvetilskuddet videreføres og økes
- Markedsutvalgets arbeid videreføres
- Det innføres tilskudd for simleslakt

4.2 Rovvilttapene må reduseres betydelig

Ved siden av arealinngrep utgjør rovvilttap den største trusselen mot reindriftens økonomiske bærekraft. Rovvilttapene reduserer antall rein som kan leveres til oppkjøper og fører til indirekte tap, merarbeid, større driftsutgifter og mindre valgfrihet for påsett.

I hht. rapport nr. 38/20 er det store rovdyrtrykket særskilt nevnt som en utfordring for reindriften, bl.a i forhold til Nordland. Det må imidlertid understrekes at rovviltsituasjonen er kritisk i flere andre reinbeiteområder, og hvor tapene gjør at det blir færre rein å fordele kostnadene på.

Når det gjelder bestandsmålene, har reindriften i liten grad hatt mulighet til å vurdere om disse ligger innenfor reindriftenes tålegrense. Dette fordi rovviltbestandene til nå har ligget over de fastsatte bestandsmålene. Det må derfor være et krav at de ulike rovviltartene bringes i tråd med bestandsmålene så snart som mulig. Dersom bestandsmålene fortsatt skulle vises seg å være for høye, må måltallene reduseres. I denne sammenheng må metodikken for bestandsregistrering bidra til å gi et mer presist bilde av rovviltbestandene.

I hht. rovviltforliket er det et viktig mål for rovviltforvaltningen å skape tillit mellom beitenæringen og regionale og sentrale myndigheter, og at forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Reineiernes erfaringsbaserte kunnskaper er i hht. naturmangfoldloven § 8 annet ledd anerkjent som kunnskapsgrunnlag og skal dermed legges til grunn ved myndighetsutøving. Det kan i denne sammenheng vises til at naturmangfoldloven § 8 også var tema i dom avsagt av Borgarting Lagmannsrett den 6.12.2018 hvor retten legger til grunn at:

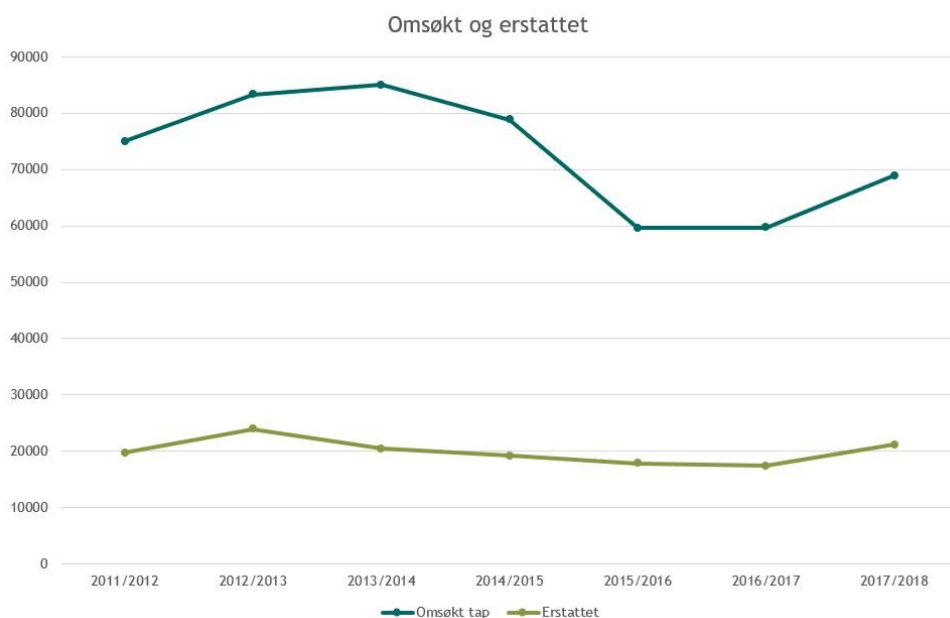
I bestemmelsens andre ledd heter det at myndighetene også skal «legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaring gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet». Prinsippene i § 8 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og vurderingen skal fremgå av beslutningen, jf. naturmangfoldloven § 7.

Dette innebærer at reineiernes erfaringsbaserte kunnskaper om rovviltets tilstedeværelse og predasjon på rein skal vektlegges som kunnskapsgrunnlag. Det

skal også framgå av beslutningen hvordan disse kunnskapene er anvendt. Det holder dermed ikke å avfeie dette under henvisning til at de erfaringsbaserte kunnskapene framstår som vage eller vanskelig å dokumentere.

For reindriften er det viktigste avbøtende tiltaket for å redusere rovvilttap å redusere bestandene, da det er reinen som utgjør livsgrunnlaget for næringen og ikke rovvilterstatninger. Dagens rovvilterstatninger oppfyller ikke kravet i naturmangfoldlovens § 19 hvor det heter at tap til rovvilt skal erstattes «fullt ut». I løpet av siste 5-års periode er rundt 27 % av omsøkte rovvilttap blitt erstattet. På landsbasis er det et stort gap mellom omsøkt og erstattet rovvilttap, jfr. tabellen under hentet fra Miljødirektoratets nettsider.

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/vilt/rovvilt/husdyr-tap/>

Tabellen viser en uholdbar situasjon som både innvirker på reineiernes økonomi og muligheter for flokkstrukturering. Tap til rovvilt gjør at reineierne ikke har rein å slakte når høsten kommer. Når slakteinntektene uteblir, får reineierne heller ikke utbetalt tilskudd som skal premiere produksjon og blir dermed straffet dobbelt opp. Denne situasjonen er særlig belastende for reindriftsungdom i etableringsfasen. Mange opplever også reduksjon i erstatningene fordi de ikke har klart å dokumentere tapene, selv om det er stadfestet at det er svært krevende å kunne øke dokumentasjonsgraden. Dette kommer frem i flere forskningsprosjekter som har studert tap av rein til rovvilt. I tillegg til dokumentasjonsgraden, ser det ut til at det er stor forskjell mellom de forskjellige Statsforvalterembeter i hvordan erstatningskravene fra reineierne behandles.

Tapene til rovvilt gir ikke bare negative konsekvenser for reineiernes økonomi, men utgjør også en alvorlig trussel mot reinflokkenes evne til reproduksjon og ønsket påsett av nye produksjonsdyr. Rovvilttap fører til omfattende merarbeid for reineieren og tapene til rovvilt bidrar også til å ødelegge flokkstrukturen i næringen. Den samlede konsekvensen for reindriften er at målene for økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift vanskelig lar seg oppnå. På toppen av dette kommer de psykiske belastningene rovviltsituasjonen påfører reineieren.

NRL vil også vise til forskningsrapporten *Reindriften hverdag - interne og eksterne forhold som påvirker reineierne (Delrapport 1 -2016)* framgår det i kapittel 7.1 at tap til rovvilt utgjør den største faktoren for stress og bekymringer i reindriften. Dette må tas på alvor. Det kan i denne sammenhengen vises til FNs spesialrapportør for menneskerettigheter og miljø, David R. Boyd, som på bakgrunn av sitt besøk i Norge i 2019 utarbeidet en rapport der han viser til at Norge bør ta initiativ til å få utarbeidet en modell for hvordan verden kan beskytte urfolksrettigheter og miljøet, herunder også rette fokus på sammenhengen mellom menneskerettigheter, sunne økosystemer og menneskers helse. Det forventes at statlige myndigheter følger opp anbefalingene i rapporten.

NRL mener at forståelse og dialog ikke løser konfliktnivået mellom beitedyr og rovvilt alene, men hvor dette må følges opp med konkrete handlinger. Derfor må følgende tiltak iverksettes:

- Redusere bestandene ned til de vedtatte bestandsmål
- Dersom vedtatte bestandsmål er for høye, må måltallene reduseres
- Bedre metodikk for bestandsregistrering og økte ressurser til inventering
- At byrdefordelingen mellom de samiske reinbeiteområdene og landet for øvrig blir mer lik når det gjelder bjørn, jerv, gaupe og ørn
- At kalvingsområdene holdes rovviltfrie, også i forhold til ørn
- At det må være nulltoleranse for ulv i reinbeiteområder, også når det gjelder individer som regnes som genetisk viktige.
- Samordning av reindrifts- og rovviltpolitikken mellom LMD og KLD
- Lisensfellingskvotene må tas ut i sin helhet, og er et ansvar som påligger statlige myndigheter
- Rovvilt som gjør skade skal kunne tas ut umiddelbart
- Rovvilttap må erstattes fullt ut
- Kompensasjon for følgeskader må økes
- Søknad om skadefelling må behandles umiddelbart
- Raskere saksbehandling ved erstatningsutmåling og klagebehandling

- Implementere reindriftens erfaringsbaserte kunnskaper som kunnskapsgrunnlag

NRL vil også rette sterk kritikk mot sendreiktig klagebehandling av rovvilterstatninger. Det er ikke akseptabelt at klagebehandlingen tar mellom 2 – 5 år før reieneiere får svar.

NRL forventer at Landbruks- og matdepartementet tar et større ansvar for rovviltsituasjonen i reindriften.

4.3 Klimatiltak i reindriften

I hht. Miljøstatus framgår det at temperaturen i arktiske strøk har økt dobbelt så raskt som i resten av verden sett over en 50 års periode. I perioden 2011 til 2015 var arktiske områder varmere enn noen tidligere perioder siden målingene startet rundt år 1900. Trendene viser størst temperaturøkning vinter og vår, med henholdsvis 0,3 grader per tiår og 0,4 grader per tiår fra 1899 til 2016.

Klimaendringer skaper utfordringer med skiftende værforhold, mye nedbør og lengre barmarksperioder som bl.a fører til at isen legger seg senere på elver og vann i vinterhalvåret. Dette øker faren for sammenblanding, og utgjør også en kritisk faktor for reindriftsutøvernes mulighet til å få samlet flokken for slakting. Klimaendringene påvirker også beitetilgang, flytte- og driftsmønster og reinens helse. Det fører også til store kostnader for reindriften i form av tap og merarbeid, herunder økt fare for sammenblandinger. NRL mener dette er kostnader som må kompenseres.

NRL mener beredskapen i forhold til sårbare arktiske næringer som reindrift må ha et stort fokus, da klimaendringer både kan føre til nye plantevekster som påvirker beitet og introduksjon av nye parasitter og sykdommer som påvirker reinens helse. I forbindelse med reindriftsavtalen 2020/2021 ble det besluttet å nedsette en arbeidsgruppe som skulle se på behovet for en helsetjeneste for rein. Konklusjonene fra arbeidsgruppen framgår i rapport nr. 42/2020 *Helsetjeneste for rein – Utredning av behovet for en helsetjeneste for rein og forslag til utforming* (heretter betegnet som rapport nr. 42/20). Her slås det fast at det er behov for å samle kunnskaper om sykdommer på rein, samt å bedre kunnskapen om reinens helse både innad i næringen og hos veterinærer. Det foreslås også at det gjennomføres et pilotprosjekt, noe NRL støtter. Forhandlingspartene utformer mandat for prosjektet. Det er naturlig at Veterinærinstituttet er vertsorganisasjon på prosjektet, sett på bakgrunn av deres gode kompetanse og kunnskaper om reinhelse. Prosjektet driftes med midler over reindriftsavtalen. Når prosjektet er ferdigstilt, må forhandlingspartene ta stilling til den operative driften.

I forbindelse med NRLs krav til reindriftsavtale 2020/2021 foreslo NRL at det ytes et klima- og miljøtilskudd. En viktig grunn for dette forslaget, er at Landbruks- og matdepartementet har gitt uttrykk for at «økologisk produksjon» må vektlegges. Økologisk produksjon handler om at produksjonen skjer på en naturlig måte. Begrepet «økologisk» er et beskyttet begrep forvaltet av DEBIO, og omfatter ikke rein da denne dyregruppen er definert som «vilt». Reinen lever imidlertid fritt og beiter i sitt naturlige miljø gjennom hele året, noe som bidrar til å øke artsmangfoldet av planter og dyr, gir et rent og sunt kjøtt samtidig som reinen binder store mengder karbon. Reindriften bidrar også til et variert og åpent kulturlandskap.

Reindriften påvirkes av klimaendringer gjennom hele driftsåret, noe som gjør det naturlig at det etableres tilskuddsordning som kompenserer for konsekvensene av klimaendringene.

4.3.1 Tiltak:

- Det igangsettes et 3-årig pilotprosjekt for utforming av helsetjeneste for rein, med Veterinærinstituttet som vertsorganisasjon
- Det etableres et klimatilskudd for å kompensere for følgene av klimaendringer

4.4 Beitekrisen i driftsåret 2019/2020

I løpet av vinteren 2019/2020 ble det erklært beitekrise innenfor de fleste reinbeitedistriktene i Finnmark, Troms og Nordland. Til tross for at det ikke var definert beitekrise i områdene sør for Nordland, var også forholdene i disse områdene svært krevende, spesielt i perioden april – juni.

Høsten startet med store snømengder allerede fra midten av oktober, og som økte på utover etterjulsvinteren. De krevende beiteforholdene med hardpakket snø og nedising vedvarte i mange distrikter helt fram til midten av juni. Selv om det har vært flere beitekriser i løpet av de siste 25 årene, må man tilbake til 1917/18 for å finne tilsvarende kriseår, jfr. landbruksdirektoratets rapport nr. 45/2020

Gjennomgang av beitekrisen i reindriften 2020 (heretter betegnet som rapport nr. 45/20). Ifølge rapporten ble 420 siidaandeler og 165 000 rein berørt av beitekrisen.

Reineierne iverksatte fóring av rein både i gjerde og på ordinært beite, og flere begynte med dette før jul 2019. Situasjonen førte til at forhandlingspartene ble enige om en ekstraordinær avsetning til innkjøp av fór i kriseberedskapsfondet på 42,7 mill kroner. Reineierne fikk støtte med inntil 2 kroner pr. rein pr. døgn til fór.

Avsetningen ble også brukt til delvis kompensasjon for uttransportering av fór, bl.a ved bruk av helikopter. Videre bidro Sametinget med 1,275 mill kroner til kriseforebyggende tiltak, og FEFO med 2 mill kroner til reindriften i Finnmark. Sistnevnte midler ble brukt til transport av rein fra vinterbeite til sommerbeite. De

økonomiske belastningene ved beitekrisen var omfattende, bl.a ble distriktenes egne avsatte midler i kriseberedskapsfondet utnyttet fullt ut.

I rapport 45/20 gis det en oversikt over både økonomiske og ikke-økonomiske konsekvensene av beitekrisen, og dette kan sammenfattes slik:

- Slakteuttaket er 41 % lavere i 2020 sammenlignet med 2019
- Tap av produksjonsdyr
- Redusert kalvetilgang, også på grunn av ekstraordinære rovvilttap
- Stor slitasje på snøskutere i fbm utkjøring av fôr og intensiv gjeting
- Store ekstrautgifter til innkjøp av fôr
- Store ekstrautgifter til innkjøp av drivstoff
- Fysisk belastning i form av lange og tunge arbeidsøkter
- Psykiske belastninger i form av bekymringer for reinens velferd og økonomi.

I rapporten påpekes det at informasjon og kommunikasjon må tydeliggjøres i forbindelse med håndtering av framtidige beitekriser. NRL antar at forvaltningsmyndighetene har bygget erfaringer fra beitekrisen om hvordan man kan bedre informasjonsflyten og kommunikasjonen i krisesituasjoner. Det forutsettes derfor at Statsforvalteren utarbeider retningslinjer for hvordan denne delen av kriseberedskap skal følges opp. Det påpekes også i rapporten at Landbruksdirektoratets koordinerende rolle i arbeidet med kriseberedskap må tydeliggjøres. Dette støttes av NRL.

I rapport nr. 45/20 foreslås det en rekke tiltak som skal bidra til å avhjelpe situasjonen etter beitekrisen, og tiltak for å kunne møte framtidige kriser. NRL mener dette er forslag som må følges opp.

NRL støtter også arbeidsgruppens vurderinger om at det er viktig å få synliggjort de totale ekstrakostnadene som følge av krisen og at oppdraget gis til Økonomisk Utvalg.

4.4.1 Tiltak:

- Kriseberedskapsfondet økes
- Det etableres tilskuddordning for innkjøp av egnet utstyr til krisehåndtering
- Økonomisk Utvalg gis i oppdrag å gå gjennom de totale ekstrakostnadene som følge av beitekrisen
- Det avsettes midler til kompensasjon for følgeskader av beitekrisen 2020.
- Landbruksdirektoratet, i samarbeid med Mattilsynet, foretar en identifisering av områder som kan være egnet for sanking av lav
- Øke kunnskapene rundt fóring gjennom kursing og tilgang til kunnskapsplattformer

- Landbruksdirektoratet inngår rammeavtale med helikopterfirma for frakting av reinfór
- Satsene for innkjøp av reinfór og transport må endres i tråd med arbeidsgruppens anbefalinger

5. TILTAK FOR Å SIKRE REINDRIFTEN SOM EN KULTURELL BÆREKRAFTIG NÆRING

I den familiebaserte reindriften står retten til selvbestemmelse sentralt, jfr. omtalen i punkt 3.2.

I hht. Landbruksdirektoratets rapport nr. 7/2016 *Utfordringer for selvstyre i reindriftnæringen – Tiltak for å nå mål om bærekraftig reindrift* fremmes det en rekke anbefalinger i forhold til å styrke reindriften rett til selvstyre og selvbestemmelse.

5.1 Kvinnens status i den familiebaserte reindriften må styrkes

Reindriften kulturelle bærekraft avhenger av samspillet mellom beitearealer, reinflokk og menneskene i næringen, og som samlet sett gir et økonomisk utbytte til reindriftenes livsopphold. Den kulturelle bærekraften bygger på de lokale reindriftenes tradisjoner, verdsetting og respekt for reindriftenes tradisjonelle kunnskaper, ivaretagelse av báikedoallu² og siidadoallu³ samt respekt for reindriftenes problemløsningsstrategier og opprettholdelse av reindriften i et omfang som gir grunnlag for levende samiske lokalsamfunn.

Reindriftenkvinnene er ingen homogen gruppe, men hvor det er variasjoner både når det gjelder alder, om de helt eller delvis har lønnet arbeid utenfor reindriften eller om de jobber i næringen på full tid. Uavhengig av hvorvidt kvinnene har egen siidaandel eller ikke, er fellesnevneren tilhørighet til næringen, og hvor deres bidrag til husholdet har en avgjørende betydning for opprettholdelse av den totale driften i siidaen.

Pr. i dag er det 74 kvinnelige siidaandelsledere, og 115 med felles siidaandel. Dette betyr at de fleste reindriftenkvinnene er uten egen siidaandel, men har rein i eget merke, eller har tilhørighet til næringen gjennom å være gift eller samboer med en reindriftenutøver.

Arbeidsoppgavene i reindriften har hatt sin naturlige fordeling ut fra hvor den enkelte best har kunnet bidra, og ikke ut fra et moderne likestillings- eller

² Viktige sider ved arbeidsoppgavene i báikedoallu, er overføring av tradisjonelle kunnskaper til barn og unge, bearbeidelse av biprodukter av rein til duodji, ervervelse av råvarer til matproduksjon og matlaging m.m.

³ Siidadoallu omfatter konkrete arbeidet med flokken, herunder gjeting, skilling, kalvemerking, flytting etc.

kjønnsmessig perspektiv. Reindriftskvinnene deltar aktivt i reindriften, selv om de har full jobb. Deres arbeidsoppgaver er de samme som tidligere, og avhenger av siidaens behov, størrelsen på siida og tilgang på arbeidskraft i husholdet. Kvinners arbeidsfordeling mellom fast jobb og reindriften er et resultat av samfunnsutviklingen, der det kreves at begge ektefeller/samboere må ha inntekt for å kunne forsørge familien. Dette medfører at mange kvinner har to fulltidsjobber, både som vanlig arbeidstaker og som bidragsyter til reindriften.

Kvinnene deltar i alle sider av arbeidet i siidadoallu og báikedoallu. NRL mener at den interne arbeidsfordelingen må respekteres som en del av reindriften sine interne selvstyre, og hvor avtalepartene må legge til rette for deltakelse i næringen på kvinnenens egne premisser, bl.a gjennom gode velferdsordninger og andre ordninger som styrker deres muligheter for verdiskapning i næringen.

NRL mener det må etableres ordninger som ivaretar alle reindriftskvinner, uavhengig av om de er ledere av egen siidaandel, har delt siidaandel eller ingen av delene, og om de har jobb ved siden av reindriften.

NRL mener at det kulturelle bærekraftmålet ikke bare omfatter tradisjonelle aspekter ved reindriften som en samisk næring, men at dette også omfatter helse, sosiale og politiske rettigheter, likeverd og rettferdig fordeling.

5.2 Tilrettelegging for kvinner med egen siidaandel

I hht. NRLs strategiplan om *Kvinnens rolle i reindriften og kjønnsbalanse i styrer og verv* gjeldende for perioden 2019 – 2024 som ble vedtatt av landsmøtet i juni 2019, blir det vist til at den lave andelen av kvinnelige siidaandelsinnehavere i stor grad skyldes at deler av arbeidet med rein er fysisk krevende og at håndtering av motoriserte kjøretøyer kan være utfordrende. Det er derfor viktig å legge til rette for ordninger som letter arbeidssituasjonen for disse kvinnene.

Det blir videre vist til at gode velferdsordninger er viktig for å beholde kvinner i reindriften, og at dagens velferdsordninger må styrkes betraktelig for å øke andelen kvinnelige siidaandelsledere. I strategiplanen blir det bl.a foreslått følgende tiltak for å styrke kvinnelige siidaandelsledere:

- Øke tilskuddet til kvinnelige siidaandelsledere
- Øke etableringstilskuddet for kvinner

NRL hadde planlagt et kvinnerettet seminar med workshop for oppfølging av NRLs strategiplan i løpet av 2020, men på grunn av situasjonen med covid-19, er dette utsatt inntil videre.

NRL er fornøyd med at det for avtaleåret 2019/2020 ble det innført en tilskuddsordning for kvinner med egen siidaandel. Tilskuddet var ment å gjøre det mulig for alle kvinner med egen siidaandel til å innhente hjelp i forbindelse med arbeidskrevende perioder i løpet av et driftsår.

NRL registrerer at få kan benytte seg av ordningen, og begrunnelsen for det er bl.a at de strenge kravene i forskriften fører til at få nyter godt av tilskuddet. Det påpekes også at forskriften til tilskuddsordningen er diskriminerende fordi det stilles langt strengere krav til dette tilskuddet, sammenlignet med de generelle kravene for tilskudd i samme forskrift, jfr. § 3 (2).

NRL mener at det ikke er noen grunn til at kravene skal være strengere for kvinner sammenlignet med menn. Det må derfor være tilstrekkelig at kvinner kan dokumentere å ha slaktet for minimum 50 000 eksklusiv merverdiavgift for å få utløst særskilt tilskudd.

NRL vil understreke at tilskuddet først og fremst skal bidra til at kvinner kan innhente hjelp til gjennomføring av praktiske arbeidsoppgaver i driftshverdagen. Sammenholdt med at tilskuddet er svært lavt, og at det er så få kvinner som står som leder av siidaandel, må forskriften endres til å omfatte alle kvinner som står som siidaandelsleder og som oppfyller de generelle vilkårene for tilskudd i hht. forskriften.

For å bringe ordningen i tråd med intensjonen, foreslår NRL at Særskilt driftstilskudd til kvinner i hht. § 8 om *Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag* endres til følgende:

Kvinner som står alene som leder av siidaandel kan innvilges et særskilt driftstilskudd på inntil 25 000 kroner.

Tilskudd forutsetter en avgiftspliktig salgssinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke på minimum 50 000 kroner eksklusiv merverdiavgift det siste kalenderåret.

Gode velferdsordninger er viktig for å få flere kvinner inn i reindriften. I forhold til jordbruket, er det gjort en undersøkelse som viser at gode velferdsordninger, herunder ordninger rettet mot svangerskap, sykdom, ferie og fritid, er det viktigste insentiv for å få kvinner inn i landbruket. NRL mener at tilsvarende gjelder for reindriftskvinnene. NRL mener derfor det er viktig å styrke velferdsordningene, herunder avløserordninger.

5.2.1 Tiltak:

- Kvinner som står alene som leder av en siidaandel og som har en salgssinntekt på minimum 50 000 kroner innvilges særskilt driftstilskudd

- Særskilt driftstilskudd økes
- Etableringstilskuddet økes

5.3 Tilrettelegging for kvinner med delt siidaandel

NRL mener det er et mål å øke andelen delte siidaandeler, og styrke kvinners muligheter for verdiskapning. Pr. i dag er det ca. 23 % felles siidaandeler. NRL mener det er et mål å øke andelen delte siidaandeler, og styrke kvinners muligheter for verdiskapning.

I hht. NRLs strategiplan er det bl.a foreslått følgende tiltak for å styrke denne kvinnegruppen i reindriften:

- Øke ektefellestilskuddet til siidaandeler som deles av ektefeller/samboere
- Inntektsgrensen fjernes
- Sterkere satsning på duodji som en del av inntektsgrunnlaget for beregning av produksjonstilskuddet i reindriften

I forhold til dagens ordning med ektefellestilskudd viser rapporten om *Kvinnerettede tiltak i reindriften av 10.12.2018* at inntektsgrensen for ektefellestilskuddet fører til at de fleste siidaandeler ikke oppnår dette tilskuddet. Derfor vil NRL fortsatt stille krav om at inntektskravet må fjernes såfremt tilskuddet skal ha en inntektsutjevneende effekt.

NRL viser til at det i dagens samfunn legges opp til at husholdninger skal ha to inntekter, noe som bl.a er viktig for barnefamilier. Dette gjelder også for reindriften, og må avspeiles i ordninger hvor dette er relevant.

5.3.1 Tiltak:

- Ektefellestilskuddet må økes til de som har delt siidaandel

5.4 Kjønnbalanse i styrer og verv

I hht. NRLs strategiplan om kvinnens rolle i reindriften og kjønnbalanse i styrer og verv gjeldende for perioden 2019 – 2024, har landsmøtet vedtatt at kvinnerepresentasjonen i NRLs styrer og utvalg skal sikres. Dette følges opp ved at kjønnbalansen ivaretas så langt det er mulig ved alle oppnevninger til styrer og verv. NRL mener dette er viktige sider ved reindriftkvinnens rett til deltakelse i organisasjonslivet.

5.5 Det må etableres gode generasjonsovergangsordninger

NRL mener det er viktig at ungdom stimuleres til å velge reindrift som yrke, både for å styrke næringens faglige og kulturelle kontinuitet samt ivaretagelse av reindriften kompetanse og framtid. Det er utvilsomt behov for ung og kompetent arbeidskraft i næringen, noe som nødvendiggjør gode generasjonsovergangsordninger som tilrettelegger for tidligere generasjonsskifte og

stimulerer til nyrekruttering. Like viktig er det at de unge i en slik overgangsfase får dra nytte av de eldres kunnskaper som de trenger for å bli en selvstendig reindriftsutøver.

NRL mener også det er viktig at ungdom som ikke velger reindrift som yrke, får mulighet til å ta utdanning innen reindriftsfaget, bl.a for å kunne jobbe i forvaltning og andre reindriftsrelaterte sektorer.

NRL har over flere år stilt krav om at ordningen med sideordnet rekrutteringsandel må ses i sammenheng med generasjonsovergang, og at det må etableres en egen tilskuddsordning for dette.

I hht. forarbeidene til reindriftsloven (*NOU 2001:35 Forslag til endringer i reindriftsloven*) begrunnes forslaget om å etablere en sideordnet rekrutteringsandel på følgende måte:

Ved å gi en person i neste generasjon en rekrutteringsandel kan man sikre trygge arbeidsforhold for vedkommende inntil lederen av den ordinære siidaandelen avvikler. Ordningen med sideordnet rekrutteringsandel skal sikre en smidig generasjonsovergang. Uten en slik mulighet til midlertidige rekrutteringsandeler vil det bli et press på opprettelse av nye siidaandeler. Ordet *sideordnet rekrutteringsandel* er valgt for å understreke at den er knyttet til en annen siidaandel og skal sikre den yngre generasjon rettigheter. Lederen av den sideordnete andelen har i selve driften samme rettigheter, ansvar og forpliktelser som lederen av en siidaandel.

Departementet fryktet at denne ordningen ville føre til et stort etableringspress. I dag ser vi at sideordnet rekrutteringsandel er svært lite benyttet, noe som gjør ordningen er lite lukrativ og fremmer heller ikke intensjonen om å stimulere til generasjonsskifte. NRL er opptatt av at eldre skal kunne planlegge sin avvikling i ro og mak, samtidig som det gir de eldre en trygghet om at «livsverket» overføres til noen man ønsker skal overta. Ordningen har stor betydning for å sikre kunnskapsflyt og videreformidling/ivaretagelse av tradisjonell reindriftskunnskap for fremtidige generasjoner.

NRL mener disse ordningene må ses i sammenheng med tidligpensjonsordningen, hvor målet er å sikre det økonomiske grunnlaget både for den som skal trappe ned og den som skal bygge opp sin reindrift. Tilskuddet skal bidra til at etablerere skal kunne investere i nødvendig utstyr på lik linje med andre nyetablerere.

5.5.1 Tiltak:

- Det må etablerers tilskuddsordning for sideordnet rekrutteringsandel etter samme sats som etableringstilskudd for unge nyetablerere

5.6 Utdanning og stipendordninger

NRL er også opptatt av reindrifts ungdommer skal få stipend under høyere utdanning innenfor reindriftsfaget, tilsvarende den ordning som eksisterte for noen år tilbake. Ordningen stimulerte unge til å ta utdanning, og minsket samtidig trykket for å drive selvstendig reindrift.

NRL mener at en stipendordning vil bidra til at ungdom som ikke får plass i reindriften, kan skaffe seg formell kompetanse som igjen vil komme til nytte innenfor andre samfunnsområder hvor det er behov for reindriftskompetanse. Behovet for reindriftskompetanse er stort, både innenfor forvaltning og andre fagområder.

NRL er tilfreds med at fagbrevordningen er sikret. Interessen for ordningen er stor, og hvor de fleste unge som har tatt fagprøven har bestått, samtidig som ordningen er et viktig virkemiddel for å rekruttere flere jenter inn i næringen. NRL har fått tilbakemelding på at Opplæringskontoret mangler veilederkapasitet for kunne ta inn flere lærlinger. NRL foreslår derfor å øke avsetningen til fagbrevordningen.

Stipend - og lærlingeordningen har en stor betydning for kompetanseutvikling- og kompetansehevende tiltak innenfor tradisjonell reindrift og tilleggsnæringer. NRL mener at reindriften må få de samme muligheter som jordbruket, og viser i denne sammenheng til at avsetningen til fylkesvise midler for rekruttering og kompetanseheving i jordbruket alene utgjorde 14 mill. for perioden 2020-2021.

NRL mener det er et stort behov for utdanning som er tilpasset praktisk reindrift. Det er behov for reindriftskompetanse innenfor arealplanlegging og forvaltning, utvikling av nye produkter, tilpassing til marked, lover og regler, regnskap, økonomiplanlegging og ledelse i enkeltmannsforetak, siida og distrikt. NRL mener at det må etableres en fagskole for reindrift, og foreslår derfor at det avsettes midler til utarbeiding av søknad om akkreditering av høyere yrkesfaglig utdanning i reindrift.

5.6.1 Tiltak:

- Det etableres utdanningsstipend for reindrifts ungdommer
- Fagbrevordningen styrkes
- Det avsettes midler til utarbeidelse av søknad om akkreditering av høyere yrkesfaglig utdanning i reindrift

5.7 Ordninger rettet mot unge nyetablerere og sikring av tradisjonell slakting og omsetning av reinkjøtt

NRL mener at etableringstilskuddet for unge må økes. De økonomiske omkostningene ved å etablere seg i ny siidaandel er mer omfattende som ved overtakelse en eksisterende siidaandel. NRL

mener derfor at nye siidaandeler skal ha rett til etableringstilskudd på lik linje med de som får overdratt en siidaandel.

NRL vil, som ved tidligere år, foreslå at tilskuddet økes samt at *Forskrift om Etableringstilskudd § 5* endres som et ledd i likebehandling. Det foreslås også tilskudd til sideordnet rekrutteringsandel, jfr. punkt 8.6. Endringen blir som følger:

Person under 35 år som får opprettet eller overdratt siidaandel til seg, innvilges et etableringstilskudd over 3 år, med inntil kr 80 000 per år. Det samme gjelder for sideordnet rekrutteringsandel.

I hht. EØS-regelverket legges det til rette for tradisjonell slakting og omsetning av reinkjøtt i småskala uten krav til mengdebegrensning. NRL er opptatt av å ivareta de tradisjonelle slaktemetodene i næringen, herunder ivareta og bearbeide biprodukter av rein. I forbindelse med konsultasjoner om *Forskrift om særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse animaliehygieneforskriften* var NRL og Mattilsynet enige om at det skulle jobbes videre med å få endret mengdebegrensningen for privatslakt som pr. i dag er på 10 rein.

NRL mener det er viktig å legge til rette for småskala omsetning av privatslaktet rein, og at denne omsetningen kan skje uten et større byråkrati knyttet til salg. NRL mener dagens dokumentasjon av privatslakt allerede er for omfattende. Dersom det søkes om tilskudd for privatslaktet rein, bør reglene rundt dokumentasjon klargjøres og forenkles i forskriften. Formålet er først og fremst å muliggjøre fortsatt bruk av tradisjonelle metoder i produksjon og distribusjon av mat og imøtekomme behovene fra næringsmiddeloperatører som er små eller holder til i avsidesliggende områder.

NRL mener denne ordningen er et viktig insitament i forhold til å ivareta den familiebaserte reindriften, og herunder videreføring av tradisjonelle kunnskaper til den yngre generasjon. Det er også viktig som et ledd i å videreføre samiske mattradisjoner og lokalmatkonsepter, og som igjen bidrar til økt interesse og høyere pris på reinkjøtt. NRL vil følge opp dette arbeidet.

5.7.1 Tiltak:

- Etableringstilskuddet utvides til også å omfatte unge som etablerer seg med ny siidaandel

5.8 Tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige

NRL viser til at manglende reinbeitekonvensjon bidrar til å skape store utfordringer for berørte reinbeitedistrikter på norsk side. Finansiering av distriktene som er forhindret fra å benytte vinterbeitene på svensk side, løses som ved tidligere år med

tilskudd til fóring. Satsen økes fra kr. 400,- til kr. 450,- pr. rein på grunn av prisøkning og merarbeid.

5.8.1 Tiltak:

- Ordningen videreføres og økes

5.9 Optisk lengdemåling

NRL viser til at det i forbindelse med Reindrifftsavtalen 2018/2019 ble enighet om å utvikle og innføre optisk lengdemåling på rein. Bakgrunnen for dette var at gjeldende klassifiseringssystem ikke hadde nødvendig tillit i næringen og hos slakteribedriftene. Hovedmålet med prosjektet var å oppnå en mer transparent klassifisering i alle reinslakteriene for å oppnå større tillit i verdikjeden.

Erfaringene med optisk lengdemåling hittil, er at ordningen ikke fungerer i hht. intensjonen. NRLs vurdering er derfor at klassifisering i hht. EUROP-systemet må endres eller bortfalle. På bakgrunn av dette avsettes det ikke midler til optisk lengdemåling.

NRLs forhandlingsutvalg ønsker å drøfte dette.

6. STYRKE VELFERDSORDNINGER OG HMS

Gode velferdsordninger i reindriften er viktig for å sikre rekruttering og reindriften i et framtidig perspektiv. Dette gjelder både ordninger for generasjonsoverganger og avløserordninger ved sykdom, ulykker, omsorg, dødsfall samt ferie og fritid.

NRL er opptatt av å styrke ordninger i forhold til sykdom. Mange reinbeitedistrikter, spesielt små distrikter, er sårbare når arbeidskraften og kapasiteten i distriktet svekkes som følge av sykdom. Uten gode tilskuddsordninger ved sykdom/ dødsfall vil den økonomiske belastningen bli svært omfattende for de familier som rammes. Erfaringsvis er ofte første fase av sykeperioden kritisk, fordi dette kan ramme midt i en arbeidsintensiv periode hvor behovet for bemanning er avgjørende for å få gjennomført nødvendige arbeidsoppgaver.

6.1 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Reineierne er en av få yrkesgrupper som utøver sin virksomhet utendørs gjennom hele året. Under arbeidet i felten kan reineieren jobbe under ekstreme værforhold, alt fra sterk kulde til snøstorm og ulike skiftende værforhold som øker risiko for skader og ulykker. Det er derfor viktig å ha fokus på HMS i reindriften som et ledd i forebygging.

NRL er fornøyd med at pilotprosjektet innen HMS er kommet godt i gang. Prosjektet er i sin første fase etter etablering i februar 2020, og det er ansatt to rådgivere i 50% stilling. NRLs mål er å få etablert en permanent HMS-tjeneste i reindriften.

NRL viser til at det også i løpet av det siste året har vært flere arbeidsulykker i reindriften, bl.a knyttet til klimaendringer som fører til usikker is på vassdrag. Det er i hht. HMS-prosjektet dokumentert at 45 % av reieneierne har vært utsatt for ulykker som førte til personskader. Det er også dokumentert at den største ulykkesperioden er i mørketiden (september – januar), og hoveddelen av ulykker skjer under bruk av snøskuter og firehjuling.

Klimaendringer i kombinasjon med en allerede ekstrem arbeidssituasjon, krever ikke bare sikringsutstyr, men også muligheter for å søke ly når ulykker skjer. NRLs tidligere krav om tilskuddsordning til nødbuer eller gumpier (mobile gjeterhytter) er fortsatt like aktuelt, og gjentas også i årets krav.

Nødbuer/gumpier er også et viktig tiltak for å tilrettelegge for best mulig utnyttelse av beitearealene og som et tiltak for å redusere rovvilttap. I landbruket gis det tilskudd til investeringer i faste installasjoner og annet utstyr knyttet til beitebruk, herunder gjeterhytter på inntil 20 m² med kvadratmeterpris som tilsvarer gjennomsnittlig kostnad for hytter av enkel standard i det aktuelle området. NRL mener reieneierne som har sin næringsutøvelse utendørs året rundt, i alle typer vær, har et særlig behov for en slik ordning.

NRL mener det må sikres stabile mobilnettverk innenfor reinbeiteområdene.

NRL viser til at bruk av droner er blitt et viktig driftsmiddel i reindriften. De nye forskriftene umuliggjør imidlertid bruken av droner, og det er derfor nødvendig at saken tas opp ned ansvarlige myndigheter så snart som mulig.

6.1.1 Tiltak:

- Det opprettes en egen tilskuddsordning for nødbuer/gumpier

6.2 Tilskudd til avløser ved svangerskap

NRL ønsker å videreføre ordningen for avløser ved svangerskap/fødsel, men foreslår å utvide denne til også å omfatte adopsjon og flerfødsler.

Forslaget innebærer at forskriften endres til (endringer i kursiv):

Tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel *og adopsjon*.

Det gjøres følgende endringer i forskriften (endringer i kursiv):

§ 1 Formål:

«Formålet med ordningen er å bidra til å finansiere leie av avløsere i reindriften ved svangerskap/fødsel og adopsjon, og for å styrke kvinner stilling og den familiebaserte reindriften».

§ 2 Grunnvilkår for tilskudd:

«Tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel og adopsjon kan ytes til leder av siidaandel og ektefelle/samboer...».

§ 5 Tilskuddsgrunnlag:

«Tilskudd kan gis til dekning av dokumenterte utgifter til avløsning, maksimalt 60 000 pr. svangerskap/fødsel. Ved flerfødsel ytes det maksimalt 60 000 pr. barn».

6.3 Tilskuddsordning for ferie og fritid må økes og inngå i egen forskrift

NRL er tilfreds med at det i reindriftsavtalen 2020/2021 ble etablert en økonomisk ordning for avløsning ved ferie og fritid. Formålet med økningen er å tilrettelegge slik at reindriftsutøvere kan få dekket utgifter til en avløser i forbindelse med avvikling av ferie og fritid.

NRL viser til at det i hht. jordbruksavtalen for 2020-2021 om *Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid* er avsatt et maksbeløp på henholdsvis kr. 85 800,- til avløsning i forbindelse med ferie og fritid. NRL mener at målet må være å gradvis bygge opp ordningen i reindriften til nivået i landbruket.

6.3.1 Tiltak:

- Tilskuddsordning til avløser ved ferie og fritid videreføres

6.4 Økonomiske ordninger ved sykdom, ulykker, omsorg og dødsfall

NRL viser til rapporten «*Reindriften hverdag*» punkt. 4.4. der det er dokumentert at 39 % av reindriftsutøverne aldri har vært hjemme fra arbeid på grunn av sykdom. Dette betyr ikke at reindriftsutøverne er mindre syke enn befolkningen for øvrig, men at dårlige sykkelønnsordninger og manglende avløserordninger er elementer som tvinger reindriftsutøvere til å dra til fjells til tross for at de er syke. Dette fører til helseslitasje i form av fysiske overbelastninger og stress, og bidrar også til å øke risikoen for ulykker.

Pr. i dag er tilskudd til sykdom blant reineiere fastsatt i *Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikt og tamreinlag* hvor det i formålsparagrafen § 1 heter at tilskuddet blant annet skal gi grunnlag for avsetning til avløserordning ved sykdom ut over folketrygdens generelle ordninger.

Små distrikter er særlig sårbare når arbeidskraften og kapasiteten i distriktet svekkes som følge av sykdom, og uten gode tilskuddsordninger ved sykdom/ dødsfall vil den økonomiske belastningen bli svært omfattende for de familier som rammes. Erfaringsvis er ofte første fase av sykeperioden kritisk, fordi dette kan ramme midt i en arbeidsintensiv periode hvor behovet for bemanning er avgjørende for å få gjennomført nødvendige arbeidsoppgaver. NRL mener det må etableres en avløserordning for reindriftsutøvere gjeldende fra 1 - 16 sykedag.

Når det gjelder familier med barn som har kronisk- eller langvarig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, bør foreldrene ved fravær få tilskudd til avløser inntil barnet fyller 18 år. I slike tilfeller bør tilskuddordningen gis for inntil 30 dager per år for hver av foreldrene. Dersom det er snakk om enslig forelder, bør ordningen gjelde for inntil 60 dager per år.

Dersom en med næringsinntekt dør, bør gjenlevende ektefelle/samboer eller foreldre kunne søke om tilskudd til avløsning i inntil 12 uker etter dødsfallet. NRL viser til at lignende ordninger allerede i dag eksisterer for jordbruket.

6.4.1 Tiltak:

- Ordninger rettet mot sykdom, ulykker, omsorg og dødsfall utredes

6.5 Tidligpensjon i reindriften

Ordningen med tidligpensjon skal bidra til å lette generasjonsoverganger i reindriften, der hensikten er å stimulere til tidligere generasjonsskifte og legge til rette for nyrekruttering.

NRL har fått flere tilbakemeldinger på at ordningen ikke er i tråd med den faktiske situasjon i reindriften, og bidrar heller ikke til at siidaandeler blir overført til yngre utøvere på et tidligere tidspunkt. Det pekes spesielt på at reindriften ikke har det store overskuddet i næring, noe som gjør at få nytter godt av ordningen.

NRL er opptatt av at alle ordninger som etableres gjennom reindriftsavtalen treffer så mange som mulig. Forhandlingspartene må derfor se på hvordan pensjonsordningen kan styrkes og regelverket endres for at ordningen skal fylle sin hensikt. Det foreslås at det opprettes en arbeidsgruppe som går gjennom ordningen og fremmer forslag til hvordan ordningen bedre kan tilpasses reindriften.

6.5.1 Tiltak:

- Det opprettes en arbeidsgruppe som foretar en vurdering av hensiktsmessige generasjonsovergangsordninger i reindriften

7. MINDREFORBRUK 2019-2020

NRL foreslår at mindreforbruket på 6,3 mill kroner overføres til inneværende avtale for å avhjelpe siidaandelene etter krisevinteren 2020.

8. NRLS KRAV TIL ØKONOMISKE TILTAK

NRL forventer at forhandlingsresultatet bidrar til å sikre en positiv økonomisk inntektsutvikling gjennom virkemiddelordninger som både treffer i forhold til reindriften driftshverdag og øker bærekraften i reindriften.

8.1 Økonomisk ramme

NRL mener det er viktig at reindriftsavtalen som helhet dekker opp for gjennomsnittlig lønnsøkning i Norge i avtaleperioden.

Den økonomiske rammen for avtaleåret 2021-2022 kreves satt til **211,85 mill. kroner.**

8.2 Reindriften Utviklingsfond

NRL har ved flere anledninger påpekt nødvendigheten av å kartlegge hvilke behov reindriften har i forhold til infrastruktur og investeringstiltak. Det er viktig at forhandlingspartene får et bedre innblikk i denne situasjonen, og NRL vil foreslå at forhandlingspartene oppretter en arbeidsgruppe som får i mandat å kartlegge behovet for utviklings og investeringstiltak innenfor reindriften.

NRL innhentet i forkant av fjorårets avtale en liten oversikt over investeringsbehov i forhold til gjerder og anlegg innenfor alle reinbeiteområder. Tilbakemeldingene viser at behovet for opprusting av reindriftsanlegg er stort, men hvor de frie midlene i RUF er så begrenset at distriktene ikke anser det som hensiktsmessig å bruke tid på å fremme søknader.

NRL mener også det er behov for at posten *Fjerning av gammelt gjerdemateriell* inngår som en permanent ordning, da dette vil være et viktig miljøtiltak og insitament for å få fjernet gammelt gjerdemateriell der det er nødvendig.

Pramming er nødvendig og viktig i forhold til bruken av reinbeiter på øyer og halvøyer. I forbindelse med reindriftsforhandlingene i 2019/2020 ble avtalepartene enige om at NRL i samarbeid med distriktene skal foreta en kartlegging av behovet for infrastruktur, samt mulig ny organisering av prammetjenesten. Resultatene fra kartleggingen, samt forslag til løsning for fremtidig organisering av transporten ble presentert for avtalepartene under oppstartsmøtet i desember 2020.

I henhold til rapport om *Transport av rein til øyer og halvøyer i Finnmark og Troms* (Januar 2020) har arbeidsgruppa gjort en grundig vurdering av ordningen, og herunder redegjort for behovet for alle distrikter som bruker pram. NRL mener rapporten gir et kunnskapsgrunnlag som understøtter kravet om at ordningen med pramming skal bestå for alle distrikter som har behov.

I rapporten foreslås følgende tre alternativer i forhold til organisering av framtidig prammetjeneste:

1. Dagens ordning beholdes
2. Staten og reindriften oppnevner en styringsgruppe som administrerer ordningen
3. Reindriften overtar organiseringen av ordningen ved at alle distriktene som er brukere av prammen eier ordningen i form av aksjer eller andeler i selskap.

Alle alternativer forutsetter finansiering.

NRL mener alternativ 1 er mest hensiktsmessig såfremt ordningen effektiviseres i forhold til praktisk gjennomføring og organisering. Hovedmålet er å sikre finansiering slik at alle som har behov får anledning til å bruke pram.

NRL krever at det over Reindriften Utviklingsfond avsettes midler til følgende tiltak for 2021- 2022:

- 8,2 mill kroner til utviklingsprogrammet
- 1,5 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 5,8 mill kroner til pramming
- 3,3 mill kroner til fagbrevordningen i reindriften
- 5,0 mill kroner til markedstiltak
- 2,0 mill kroner til prosjekt Helsetjeneste for rein
- 3,5 mill. kroner til lærings- og omsorgsbaserte tjenester
- 0 mill. kroner til drift av klassifiseringssystem
- 10,0 mill. kroner til disposisjon for RUF' styre
- 0,5 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerdemateriell
- 2,0 mill. kroner til pilotprosjekt, HMS
- 1,0 mill. kroner til stipend, høyere utdanning innenfor reindrift
- 2,5 mill. kroner til frakttilskudd
- 0,3 mill. kroner rapportering av slaktet rein
- 3,0 mill. kroner til kriseberedskapsfond
- 0,25 mill. kroner til møtegodtgjørelse for beredskapsutvalgene
- 5,0 mill. kroner til reindriftsfaglige plankonsulenter

- 0,6 mill. kroner til utarbeidelse av veileder i plansaker og kursing i fbm interne selvstyre
- 0,8 mill. kroner til utredning av framtidig reindrifftsforvaltning
- 3,6 mill. kroner til kompensasjon for utestenging fra vinterbeiter i Sverige

For øvrig kan fondets midler nyttes til:

- forskning og kunnskapsformidling
- transport av rein
- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker
- nødbuer/gumpier
- sikring av reindrifftsens beiterett og arbeidet med å sikre reindrifftsens beitearealer, herunder innhente bistand i arbeidet med arealsaker
- øvrige reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg
- vedlikehold og opprustning av eksisterende gjerder og slakteanlegg
- renovering av gjeterhytter
- refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindrifftsutøvere
- midler til utarbeidelse av søknad om akkreditering av høyere yrkesfaglig utdanning i reindrift
- støtte til tiltak for reindrifftsnaeringen som følge av klimaskapte endringer
- sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med å ivareta reindrifftsens arealer, herunder støtte til forberedelse i saker av prinsipiell betydning for reindrifften
- andre praktiske tiltak innenfor reindrifften
- andre faglige tiltak for å fremme reindrifften, herunder veiledning og informasjon, kursvirksomhet, beitegransking, planlegging og prosjekter i regi av reindrifften
- utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindrifftssamene
- kompetansegivende kurs/ etterutdanning
- oppfølging av *Reindrifftsens hverdag*
- rekrutteringstiltak
- støtte til feltbarnehager og barn på småtrinnet
- kvinnerettet seminar
- forebyggende tiltak - beitekrise

9. KOSTNADSSENKEDE OG DIREKTE TILSKUDD

NRL fremmer et totalt krav for kostnadssenkende og direkte tilskudd på 139,0 mill kroner for avtaleåret 2021 - 2022 til ulike direkte tilskudd.

NRL mener det må innføres driftstilskudd til sideordnet rekrutteringsandel, jfr. punkt 5.8. Målet med ordningen er å sikre rekruttering, skape trygghet for den sideordnede rekrutteringsandelen og stimulere flere til å ta i bruk § 12 i reindrifftsloven.

Videre foreslår NRL at de som kommer inn under etableringsordningen, og som kjøper livdyr skal kunne gis forskudd på kommende års etableringstilskudd til kjøpet. Livdyrkjøpet skal dokumenteres og oversendes anvisningsmyndighet. Denne ordningen skal også gjelde ved etablering av nye siidaandeler.

NRL viser til at det over tid har det vært en utfordring for reieneierne at utbetaling av direkte tilskudd over reindrifftsavtalen har vært svært forsinket. For å unngå dette, foreslår NRL at søknader om tilskudd over reindrifftsavtalen utbetales umiddelbart etter at søknaden er mottatt av Statsforvalteren. Nødvendig kontroll av søknadene foretas etter at utbetaling har skjedd. Eventuelt for lite utbetalt tilskudd utbetales etter at kontroll er utført. For mye utbetalt tilskudd kreves tilbake av Statsforvalteren.

9.1 Distriktstilskudd

Avtalepartene ble under fjorårets avtale enige om at Landbruksdirektoratet skal foreta en kartlegging av hvilke tiltak som inngår i distriktstilskuddet, hvilke forpliktelser distriktene har etter distriktstilskuddet, og gi en oversikt over distriktenes bruk av distriktstilskuddet. NRL mener det er svakhet at utredningen ikke synliggjør hvordan tiltakene er prissatt.

Som redegjort for under kapittel 3.7 er det et stort behov for å styrke reinbeitedistriktenes administrasjon for å kunne håndtere den saksmengde som tilflyter distriktene. Samtidig som distriktene bruker betydelige ressurser til saksbehandling, er det stor mangel på formell kompetanse innen administrasjon, økonomibehandling, organisasjonskunnskap og juss.

NRL mener at de viktigste elementet ved distriktstilskuddet er å bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Gjennom lover, forskrifter og regler er distriktet pålagt oppgaver som igjen utfordrer distriktenes økonomi og ressursbruk. Distriktene må bl.a følge opp arealplaner, kommuneplaner, høringer, følge opp enkeltsaker samtidig som det knytter seg store utgifter til regnskap og revisjon.

NRL vil understreke at gode saksframstillinger fra distriktene gir beslutningstakere et godt grunnlag å fatte sine vedtak på. For distriktene innebærer dette manglende kapasitet til å arbeide med arealsaker, og fører til at reindriften taper viktige beitearealer i tillegg til at beiteområdene blir fragmenterte og mindre anvendelig eller utilgjengelige.

Ordningen videreføres.

Det avsettes 21,8 mill kroner til ordningen.

9.2 Produksjonspremie

Siidaandelens produksjonspremie beregnes med inntil 40 % av avgiftspliktige salgsinntekter.

Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger kr. 1,5 mill. kroner pr. reinlag.

Det avsettes 44 mill kroner til ordningen.

9.3 Kalveslaktetilskudd

Kalveslaktetilskuddet videreføres og økes til kr. 750.

Det avsettes 31,3 mill kroner til ordningen.

9.4 Tilskudd til simleslakt

Det vises til redegjørelse for ordningen i punkt 4.1.

Det fastsettes en sats på kr. 1500,- pr. simle.

Det avsettes 10,2 mill kroner til ordningen.

9.5 Etableringstilskudd

NRL øker tilskuddet og endrer *Forskrift om Etableringstilskudd § 5* med bakgrunn i et likebehandlingsprinsipp. Endringen blir som følger:

Person under 35 år som får *opprettet eller* overdratt siidaandel til seg, *innvilges et etableringstilskudd over 3 år, med inntil kr 80 000 per år.*
Det samme gjelder for sideordnet rekrutteringsandel.

Etableringstilskuddet er fritatt fra inntektskravet i § 2a første ledd.

Det avsettes 3,9 mill kroner til ordningen.

9.6 Driftstilskudd til sideordnet rekrutteringsandel

Det innføres driftstilskudd til de som har inngått eller inngår avtale om sideordnet rekrutteringsandel. Tilskuddet tilsvarer etableringstilskuddet, jfr. punkt 9.4.

Det avsettes 2,5 mill kroner til ordningen.

9.7 Særskilt driftstilskudd til ungdom

NRL viderefører ordningen som et ledd i å stimulere ungdom til å starte med reindrift. Tilskuddssatsen videreføres.

Det avsettes 2,5 mill kroner til ordningen.

9.8 Ektefelle - /samboertillegg

Ektefelletilskuddet rettes mot andeler der begge ektefeller/samboere står oppført som ledere av siidaandel. Inntektsgrensen fjernes. Ordningen skal stimulere til flere kvinnelige siidaandelsledere. Tilskuddssatsen fastsettes til kr. 30 000,-.

Det avsettes 3,6 mill kroner til ordningen.

9.9 Driftstilskudd til siidaandeler der kvinner står som eneste leder

Ordningen er omtalt under punkt 5.3, og der det foreslås at forskriften endres i tråd med det som var intensjonen med tilskuddet.

Ordningen videreføres med de foreslåtte endringene i regelverket.

Det avsettes 1,9 mill kroner til ordningen.

9.10 Kompensasjon for følgeskade av beitekrisen 2020

Det vises til punkt 4.4 hvor det er redegjort for kravet om kompensasjon for følgeskader av beitekrisen 2020. Det fastsettes derfor et flatt tilskudd på kr. 10 500 pr. siidaandel. Ordningen gjelder uavhengig av hvorvidt andelen oppfyller de generelle vilkårene i § 3 i hht. *Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.*

Det avsettes 5,7 mill kroner til ordningen.

9.11 Klimatilskudd i reindriften

Det vises til punkt 4.3 hvor det er redegjort for ordningen.

Det avsettes 11,6 mill kroner til ordningen.

10. ETABLERING AV REINDRIFTSFAGLIGE PLANKONSULENTER INNENFOR REINBEITEOMRÅDENE

NRL viser til punkt 3.7 hvor etablering av reindriftsfaglige plankonsulenter omtales. Etableringen av slike stillinger må ses i sammenheng med omleggingen av reindriftsforvaltningen, og skal ikke belastes distriktene. I såtilfelle må det foretas en beregning av kostnadene ved en slik etablering, og legge inn tilsvarende økning i driftstilskuddet.

Målet er å få opprettet 1 stilling innenfor hvert reinbeiteområde, totalt 7 stillinger. Ordningen koordineres av NRL med 1 stilling. Prosjektstillingene delfinansieres over reindriftsavtalen.

Det avsettes 5,0 mill kr. til ordningen.

11. VELFERDSORDNINGER

11.1 Tilskudd til avløser ved svangerskap, jfr. punkt 6.2

Ordningen videreføres med de foreslåtte endringer i forskriften.

Det avsettes 1,0 mill kr. til ordningen.

11.2 Øvrige velferdsordninger

Ordningen videreføres.

Det avsettes 0,5 mill kroner til ordningen.

11.3 Tilskudd til tidligpensjon, jfr. punkt 6.5

Ordningen videreføres.

Det avsettes 2,5 mill. kr til ordningen.

12. ORGANISASJONSTILSKUDD

NRL skal sikre gode rammevilkår, tilby faglig bistand, bistå i endringsprosesser og øke kunnskapen i samfunnet om reindriften. NRL skal også imøtekomme de krav som stilles til organisasjon og være en troverdig alliansebygger som skaper verdi for lokallag, medlemmer, næringen og samfunnet for øvrig.

NRL er fornøyd med at organisasjonstilskuddet har blitt løftet noe de siste par årene, og mener at tilskuddet bør økes som følge av økt arbeidsmengde og i hht. lønns- og prisstigning.

Organisasjonstilskuddet økes til 10,0 mill. kroner.

13. HELSETJENESTE FOR REIN

I rapport nr. 42/20 ble det foreslått å etablere et pilotprosjekt over 3 år som et ledd i "bygge opp en egen helsetjeneste for rein. NRL støtter forslaget, og mener det er hensiktsmessig å nedsette en styringsgruppe i forbindelse med prosjektet. NRL mener det er naturlig at Veterinærinstituttet er vertsorganisasjon for prosjektet. NRL foreslår en avsetning på 2,0 mill kroner over 3 år, hvorav 0,5 mill kroner avsettes til utviklingstiltak, jfr. rapport nr. 42/20 pkt. 7.2.6.

Det avsettes 2,0 mill kroner til gjennomføring av prosjekt.

14. ØVRIGE ORDNINGER

Ordninger som ikke er spesielt nevnt, forutsettes videreført.

15. SAKER UTENFOR REINDRIFTSAVTALENS ØKONOMISKE RAMMER

15.1 Saker under Landbruks- og matdepartementet

- Oppheving av midlertidige fredete beitearealer
- Kompensasjon av arealer
- Norsk – Svensk reinbeitekonvensjon
- Informasjon vedrørende Covid-19 og reindrift

15.2 Saker under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- Statlige planretningslinjer
- Registrering av årlig reduksjon av beitearealene i hht. kostradata
- Sti- og løyplan

15.3 Saker under Samferdselsdepartementet

- Forskrift om droner

15.4 Saker under Finansdepartementet

- Avgifts- og moms fritak ved kjøp av tohjuls terreng-motorsykkkel til bruk i reindriften
- Avgift på drivstoff

16. SAMLET KRAV TIL REINDRIFTSAVTALE 2021 - 2022

Fordeling av de ulike postene (mill. kroner)

Post	Benevnelser	Reindrifftsavtale 2020 - 2021	NRLs krav 2021 - 2021	Differanse
51	Reindrifftsens utviklingsfond	42,4	58,85	16,45
72	Organisasjonstilskudd	7,3	10,0	2,7
75	Direkte tilskudd	95,80	139,0	43,2
79	Velferdsordninger	4,0	4,0	0
	Sum	149,5	211,85	62,35

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner)

Benevnelse	Reindrifftsavtale 2020 - 2021	NRL 's krav 2021 - 2022	Differanse
Konfliktforbyggende tiltak	1,5	1,5	0
Utviklingsprogrammet	8,2	8,2	0
Fagbrevordningen	3,0	3,3	0,3
Markedstiltak	5,0	5,0	0
Pramming	4,5	5,8	1,3
Lærings og omsorgsbaserte tjenester	3,5	3,5	0
Oppfølging og kontroll optisk lengdemåling av rein	0,5	0	-0,5
Helsetjeneste for rein	0	2,0	2,0
Fjerning av gammelt gjerdemateriell	0	0,5	0,5
Beredskapsfond	3,0	3,0	0
Møtegodtgjørelse beredskapsutvalg	0,25	0,25	0
Frakttilskudd	2,5	2,5	0
Tilskudd til rapportering av slaktet rein	0,3	0,3	0
HMS i reindriften	2,0	2,0	0

Kompensasjon for utestengning fra vinterbeiter i Sverige	3,2	3,6	0,4
Etablering av reindriftsfaglig plankonsulent	0	5,0	5,0
Veileder i plansaker og kursing selvstyre	0	0,6	0,6
Utredning fremtidig reindriftsforvaltning	0	0,8	0,8
Stipend ved høyere utdanning i reindrift	0	1,0	1,0
Til disposisjon for RUF's styre	4,95	10,0	5,05
Sum	42,4	58,85	16,45

Spesifikasjon av post 75: Kostnadsenkende og direkte tilskudd (mill kroner)

Benevnelse	Reindriftsavtale	NRL's krav	Differanse
	2020 - 2021	2021 - 2022	
Distriktstilskudd	21,8	21,8	0
Produksjonspremie	40,4	44,0	3,6
Kalveslaktetilskudd	24,5	31,3	6,8
Simleslaktetilskudd	0	10,2	10,2
Særskilt driftstilskudd ungdom	2,2	2,5	0,3
Etableringstilskudd	3,9	3,9	0
Ektefelle- og samboertilskudd	1,1	3,6	2,5

Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen andel	1,9	1,9	0
Klimatilskudd i reindriften	0	11,6	11,6
Kompensasjon for følgeskader av beitekrisen	0	5,7	5,7
Tilskudd til sideordnet rekrutteringsandel	0	2,5	2,5
Sum	95,8	139,00	43,2

Spesifikasjon av post 79: Velferdsordninger

Benevnelse	Reindriftsavtale 2019 - 2020	NRL's krav 2020 - 2021	Differanse
Tidligpensjon	2,5	2,5	0
Avløsning ved svangerskap/fødsel	1,0	1,0	0
Øvrige velferdsordninger (sykepenges)	0,5	0,5	0
Sum	4,0	4,0	0

Tromsø den 7. januar 2020

Ellinor Marita Jåma

Tom Lifjell

Berit Marie P.E. Eira

NRLs forhandlingsutvalg